

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה

מִהַתְנַא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

פְּרָשֵׁת קְדוּשִׁים

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרָשֶׁת קְדָשִׁים

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי

קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים לב)

אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרָד אֵין הָבִין וְגו'. כְּכֹמָה פְּעָמִים

הַתּוֹרָה מְעִידָה בְּבְנֵי אָדָם, כְּמָה פְּעָמִים הִיא

מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדִידִים לְהַעִיר אוֹתָם, וְכָל־

רְדוּמִים בְּשִׁנָּה בַּחֲטָאֵיהֶם (מְחִירֵיהֶם), אֵינָם מְסַתְּכָלִים

וְאֵינָם מִשְׁנִיחִים בְּאִיזָה פָּנִים יַעֲמְדוּ לְיוֹם הַדִּין

הָעֲלִיזוֹן, כְּשִׁיתַּבַּע אוֹתָם הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיזוֹן עַל עֲלִבּוֹן

הַתּוֹרָה שְׁצוּעָקָת כְּנֻגָדָם, וְאֵינָם מִחֲזִירִים פְּנִיָּהֶם

מוֹלָה, שְׂכָלֶם פְּנוּמִים כִּכֹּל, שְׂאֵינָם יוֹדְעִים אֵת

אֱמוּנַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיזוֹן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם!

שְׂתֵּהֲרֵי הַתּוֹרָה מְעִידָה בּוֹ וְאוֹמְרָת, (משלי ט) מִי פָתִי

יִסַּר הִנֵּה חֶסֶד לֵב (וְאִמְרָה) אִמְרָה לוֹ. מַה זֶה

חֶסֶד לֵב? שְׂאֵין בּוֹ אֱמוּנָה. שְׂמִי שְׂאֵינּוֹ עוֹסֵק

בַּתּוֹרָה, אֵין בּוֹ אֱמוּנָה וּפְנוּם הוּא מִתְּכֹל. (וְאִמְרָה)

אִמְרָה לוֹ?! אוֹמְרָה לוֹ הִנֵּה צְרִיךְ לְהִיזוֹת, כְּמוֹ

שְׁנַאֲמַר (תהלים מב) אֹמְרָה לֵאל סְלְעִי. מַה זֶה אֹמְרָה?
אֵלֶּא לְהַכְלִיל וּלְהוֹסִיף אֶת הַתּוֹרָה שְׁלֹמְעָלָה,
שֶׁהִיא קוֹרֵאת לוֹ חֶסֶד לֵב, פְּנוּם מֵהַאֲמוּנָה.

שְׁכַךְ שְׁנִינוּ, שְׁכַל מִי שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אֲסוּר
לוֹ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, לְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וּלְעֲשׂוֹת
עִמּוֹ סְחוּרָה, וְכָל שֶׁכֵּן לְלַכֵּת עִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ, שְׁחֵרֵי אִין
בוֹ אֲמוּנָה. (ועל זה) שְׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ
וְאִין עִמּוֹ דְבָרֵי תּוֹרָה, מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ. כָּל שֶׁכֵּן מִי
מִתְחַבֵּר בַּדֶּרֶךְ עִם מִי שֶׁאִין בוֹ אֲמוּנָה, שֶׁלֹּא
מִחְשִׁיב אֶת כְּבוֹד אֲדוֹנוֹ וְאֶת שְׁלוֹ, שֶׁלֹּא חָם עַל
נִפְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מִי שֶׁלֹּא חָם עַל נִפְשׁוֹ, אִיךְ
יִשְׁלַף נֶפֶשׁ בְּשָׂרָה לְבָנוֹ? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
תִּמְחַנֵּי עַל הַדּוֹר, וְחֵרֵי תִדְבֵּר נֶאֱמַר וְכוּ'. וְעַל זֶה
כְּתוּב אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֶד אִין הַבַּיִת. אֲשֶׁרִיחֶם
הַצַּדִּיקִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, וּמְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם בְּקַדְשֵׁת
הַמְּלָכָה, וְנִמְצְאִים קְדוּשִׁים בְּכָל, וּמִשׁוּם כֶּךָ שׁוֹלְפִים

רוח של קדש מלמעלה, וכל בניהם הם צדיקי
אמת, ונקראים בני המלה, בני קדושים.

אוי להם לרשעים, שכלם חצופים ומעשיהם
חצופים, ומשום כך יורשים בניהם נפש
חצופה מצד הטמאה, כמו שכתוב ונטמתם
בם. בא להטמא - מטמאים אותו. אל תהיו
בסום בפרה, שהם בעלי זנות (של טמאה) על
הכל. אין הבין, שלא ישתדלו אנשים בדרך
הזו. שאם כך, כתוב כאן אין הבין, וכתוב
שם (ישעיה נז) והכלבים עוי נפש לא ידעו
שבעה והמה רעים לא ידעו הבין. כלומר,
יהיו מודמנים אותם שנקראים עוי נפש. מה
הטעם? משום שלא ידעו הבין.

והמה רעים, מה זה (דף פ ע"ב) רעים? אלו אותם
המובילים והמנהיגים את האדם לגיהנום.
לא ידעו שבעה, כמו שנאמר (משלי ז) לעלוקה שתי
בנות הב הב. משום כך שהם הב הב, לא ידעו
שבעה. כלם לדרךם פנו איש לבצעו מקצתו.

שְׁתֵּרֵי הֵם תִּירֵי הַגִּיהֶנֶם. וְכֹל זֶה מִי גָרַם לָהֶם?
 מִשּׁוֹם שְׂלֵא הִתְקַדְּשׁוּ בְּאוֹתוֹ זְוֹנָה כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ. וְעַל
 זֶה כְּתוּב, קִדְשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. אָמַר
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים לֹא רָצִיתִי
 לְהִדְבִּיק בִּי אֵלָּא בַּקִּי יִשְׂרָאֵל, שְׂכַתוּב (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם
 תִּדְבְּקוּם בַּח'. אַתֶּם, וְלֹא שְׂאֵר הָעַמִּים. (וְעַל כֵּן כְּתוּב
 כִּי קָדוֹשׁ) מִשּׁוֹם כֵּן (קִדְשִׁים תִּהְיוּ בְּקֹדֶשׁ).

קִדְשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח,
 (ישעיה יח) הוּי אֶרֶץ צִלְצֵל כְּנַפִּים וְגו'. וְכִי
 מִשּׁוֹם שֶׁהִיא אֶרֶץ צִלְצֵל כְּנַפִּים נִמְצָא בָּהּ קְנֻטוֹר,
 שְׂכַתוּב הוּי אֶרֶץ? אֵלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעֲה
 שְׂכַתוּב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם וְרָצָה לְגַלּוֹת
 עֲמֻקּוֹת מִתּוֹךְ תְּהוֹמֹתָהּ, וְאוֹר מִתּוֹךְ תְּחִשְׁבָּהּ, הִיוּ
 כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. וּמִשּׁוֹם כֵּן מִתּוֹךְ תְּחִשְׁבָּה יֵצֵא
 אוֹר, וּמִתּוֹךְ תְּהוֹמֹתָהּ יֵצֵא וְהַתְּנַלְתָּה הָעֵמֶק, וְזֶה יֵצֵא
 מִזֶּה. שְׂמִתּוֹךְ הַטּוֹב יוֹצֵא הָרַע, וּמִתּוֹךְ הַרְחֵמִים
 יוֹצֵא דִין, וְהַכֹּל נִכְלָל זֶה בְּזֶה - יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר
 הָרַע, יָמִין וּשְׂמָאל, יִשְׂרָאֵל וּשְׂאֵר הָעַמִּים, לְבָן
 וְשָׁחַר, וְהַכֹּל תְּלוּי הָאֶחָד בְּאֶחָד.

לְמִדְנוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל
הָעוֹלָם כֵּלֹו לֹא נִרְאָה, אֵלָּא בַעֲטָרָה
אַחַת הַמְדַבֵּקֶת (מיוסרת) בְּקִשְׁרֵיו. כְּשֶׁנֶּדוֹן הָעוֹלָם
בְּדִין, הוּא נֶדוֹן כָּלֹול בְּרַחֲמִים. וְאִם לֹא, אִין
הָעוֹלָם יָכוֹל לַעֲמֹד רֵנַע אַחַד, וַחֲרִי בְּאַרְנוּ אֶת
הַדְּבָרִים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שם כו) כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִיךְ
לְאַרְץ צֶדֶק לְמִדּוֹ יִשְׁבִּי תִבֵּל.

וְלְמִדְנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁחֲדִין תָּלוּי בְּעוֹלָם וְצֶדֶק
מִתְעַטֵּר בְּדִינֵיו, כִּמְהַ בַּעֲלֵי כְּנָפִים
מִתְעוֹרְרִים כְּנִגְדַּ בַּעֲלֵי חֲדִין הַקָּשָׁה לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם.
פּוֹרְשִׁים כְּנָפִים מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה לְהִשְׁתַּטַּח
(לְהִשָּׁנִית) בְּעוֹלָם. אִז מִתְעוֹרְרוֹת הַכְּנָפִים לְפָרֵשׁ אוֹתָן
וּלְהִשָּׂאב (וּלְהִשְׁתַּפֵּף) בְּדִין הַקָּשָׁה, וּמִשׁוֹמְטוֹת בְּעוֹלָם
לְחָרַע. אִז כְּתוֹב, הוּי אֶרֶץ צֶלְצֵל כְּנָפִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְאִיתִי בְּנֵי הָעוֹלָם בְּחֻצְפָּה, פָּרַט
לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאָמֶת. וּמִשׁוֹם כָּה, כְּנִיכּוֹל,
חֶבֶל כָּה נִמְצָא. כָּה לְהִטָּהֵר - מִסִּיעִין אוֹתוֹ. כָּה
לְהִטָּמֵא - כְּמוֹ שְׂבִאֲרֵנוּ וְנִטְמָתָם בָּם.

רַבִּי יוֹסִי הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי חִיָּיא.
 אָמַר לוֹ, זֶה שְׂבָאֲרוֹ הַחֲבֵרִים, שְׂכַתוֹב בְּעָלִי
 (שמואל-א ג) וְלִכְּזֶן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עָלִי אִם יתְכַפֵּר עֲוֹן
 בֵּית עָלִי בְּזִבְחָ וּבְמִנְחָה עַד עוֹלָם, בְּזִבְחָ וּבְמִנְחָה
 אֵינּוּ מִתְכַּפֵּר, אֲבָל מִתְכַּפֵּר הוּא בְּדַבְרֵי תוֹרָה.
 לָמָּה? מִשּׁוּם שְׂדֵבְרֵי תוֹרָה עוֹלִים עַל כָּל הַקְּרָבָנוֹת
 שְׂבַעֲעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂבָאֲרוֹהָ שְׂכַתוֹב, (ויקרא ז) זֹאת
 הַתּוֹרָה לָעֵלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאת וְלֹאֲשָׁם וְלַמִּלּוֹאִים,
 שְׂקוּלָה הַתּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּל הַקְּרָבָנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.
 אָמַר לוֹ, כִּךְ זֶה וְדַאי, שְׂכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
 אֵף עַל גַּב שְׂנֵגוֹר עָלָיו עֲנֵשׁ מִלְּמַעְלָה, נוֹחַ לוֹ מִכָּל
 הַקְּרָבָנוֹת וְהָעוֹלוֹת, וְאוֹתוֹ הָעֲנֵשׁ נִקְרָע. (ומשום שְׂעוּסֵם

כֶּה לְשִׁמְהָ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְפַּיִם עִמּוֹ).

וְכֵן רֵאָה, הָאָדָם לֹא נִטְהַר לְעוֹלָמִים, אֲלֹא בְּדַבְרֵי
 תּוֹרָה. מִשּׁוּם כִּךְ דְּבַרֵי תוֹרָה לֹא מְקַבְּלִים
 טְמֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְטִהַר אֶת אֱלוֹ
 הַטְּמֵאִים, וְהִרְפוּאָה נִמְצָאת בַּתּוֹרָה, שְׂכַתוֹב (משלי
 ג) רַפְּאוֹת תִּהְיֶי לְשִׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. וְהַטְּהָרָה
 נִמְצָאת בַּתּוֹרָה, שְׂכַתוֹב (תהלים יט) יִרְאֵת ה' מְהִירָה

עוֹמְדָת לְעֵד. מַה זֶה עוֹמְדָת לְעֵד? שְׁעוֹמְדָת תָּמִיד
בְּאוֹתָהּ טְהוֹרָה, וְלֹא זוּזָה מִמְּנָה לְעוֹלָמִים.

אָמַר לוֹ, יִרְאֵת ה' כְּתוֹב, וְלֹא תוֹרָה. אָמַר לוֹ,
כִּךְ הוּא וְדַאי, שְׁהֲרֵי הַתּוֹרָה כְּפֹאֵה מַצֵּד
הַגְּבוּרָה. אָמַר לוֹ, וּמִשָּׁם יֵצְאָה?! מִכָּאן יֵצְאָה!
שְׁכָתוֹב רְאֵשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה', וְכָתוֹב יִרְאֵת ה'
טְהוֹרָה.

וְתוֹרָה נִקְרְאֵת קְדוּשָׁה, שְׁכָתוֹב כִּי קְדוּשׁ אָנִי ה',
זוּז הַתּוֹרָה שְׁהִיא הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן.
וְעַל כֵּן, ^(דף פא ע"א) מִי שְׁמַשְׁתִּדֵּל בָּהּ נִטְהָר, וְאַחַר כֵּךְ
מִתְקַדֵּשׁ, שְׁכָתוֹב קְדוּשִׁים תְּהִיוּ. לֹא כְּתוֹב קְדוּשִׁים
הִיוּ, אֲלָא תְהִיוּ, תְהִיוּ וְדַאי. אָמַר לוֹ, כִּךְ הוּא,
וּמִקְרָא כְּתוֹב, (שְׁמוֹת יט) וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מִמְּלַכֶת
כְּהִנִּים וְגוֹי קְדוּשׁ, וְכָתוֹב אֵלֶּה הַדְּבָרִים וְגו'.

לְמִדְנֹו, קְדוּשַׁת הַתּוֹרָה קְדוּשָׁה שְׁעוֹלָה עַל כָּל
הַקְּדוּשׁוֹת. וְהַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַחֲכָמָה
הַגְּסֻתָּרַת עוֹלָה עַל הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אִין תּוֹרָה בְּלִי
חֲכָמָה, וְאִין חֲכָמָה בְּלִי תּוֹרָה, וְהַכֹּל הוּא בְּדַרְגָּה

אַחַת וְהַכֹּל אַחֵד. אֵלֶּא תוֹרָה נִמְצְאָת עִם הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה, וְכֹה הִיא עוֹמֶדֶת, וְכֹה נִטְעוּ שְׂרָשֶׁיָהּ
מִכָּל הַצְּדָדִים.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים מְצֵאוּ אִישׁ אֶחָד בְּלִקְוֵיט
עֲצִים (בְּלִקְוֵיט וְרָעִים) רְכוּב עַל סוּסוֹ. הַשְּׂמִיט
יָדוּ לְעֵנָף אַחֵד שֶׁל הָאֵילָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶהוּ
שְׂכֵתוּב וְהַתְּקַדְּשָׁתָם וְהִיטָתָם קְדָשִׁים. אָדָם מִקְדָּשׁ
עֲצָמוֹ מִלְּמַטָּה - מִקְדָּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. זֶהוּ
שְׂכֵתוּב קְדָשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'.

שָׁנָה רַבִּי אַבְא, תְּפַרְשָׁה הַזֶּה הִיא כְּלָלָה שֶׁל תוֹרָה,
וְחֻתָּם הָאֵמֶת שֶׁל הַחֻתְּמָת הִיא. בְּפַרְשָׁה זוֹ
הַתְּחִדְּשׁוּ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַתוֹרָה בְּעֵשֶׂר
אַמִּירוֹת, וּגְזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים, וּמִצְוֹת עֲלִיּוֹנוֹת,
שְׂכֵשְׂמֻנִיעִים לְפַרְשָׁה הַזֶּה הָיוּ שְׂמַחִים.

אָמַר רַבִּי אַבְא, מָה הַטַּעַם שֶׁפַּרְשֵׁת עֲרִיּוֹת
וּפַרְשֵׁת קְדָשִׁים תְּהִיוּ סְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ? אֵלֶּא
כִּד לְמִדְנָה, כֹּל מִי שֶׁנִּשְׁמַר מִן הָעֲרִיּוֹת הַלְלוּ, וְדַאי

שְׁנַעֲשֶׂה בְּקִרְשָׁהּ. וְכָל שָׂכֵן אִם מִתְקַדֵּשׁ בְּקִרְשָׁתָּהּ
רְבוּנוּ, וְהָרִי הַעִירוּ הַחֲבָרִים.

מִתִּי הִיא עֹנֶנְתָם שֶׁל כָּלֶם שִׁיתְקַדֵּשׁ אָדָם? בֵּא
רְאֵה, מִי שְׂרוּצָה לְהִתְקַדֵּשׁ בְּרִצּוֹן רְבוּנוּ, אֵל
יִשְׁמַח אֲלֵהּ מִחֲצוֹת הַלְּיָלָה וְאֵלֶּהָ, אִזּוּ בְּחֲצוֹת
הַלְּיָלָה. שְׁהָרִי בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִמְצָא בְּגֵן עֵדֶן, וְהַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹנָה מִתְעוֹרְרָתָהּ, וְאִזּוּ
הַשָּׁעָה לְהִתְקַדֵּשׁ. זֶה לְשָׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם, תְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה, בְּחֲצוֹת הַלְּיָלָה
שָׁעָתָם לְעֵמֶד וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, לְהוֹדוּג עִם כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבַּח אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, אֶת הַמְּלֶכֶךְ
הַקְּדוֹשׁ.

בְּלֵיל שַׁבָּת, שְׁנִמְצָא הַרְצוֹן שֶׁל הַכֹּל, הוֹדוּג שְׁלָחָם
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְהוֹצִיא אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר שְׁכַתּוֹב,
(דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים
קְדוֹשִׁים, שְׁכַתּוֹב קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'.

וְכַתּוּב (תהלים א) וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַעַל פְּלִגֵּי מַיִם אֲשֶׁר
פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְגו'.

קְדֻשִׁים תִּהְיוּ. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (שמואל-ב ז) וּמִי כְעֶמְדָּה
בְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ. פֶּא רֵאֵה, בְּכָל
עַמֵּי הָעוֹלָם לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָהֶם, פְּרַט
לְיִשְׂרָאֵל בְּלִבָּדָם, וְעָשָׂה אוֹתָם עִם יְחִיד בְּעוֹלָם,
וְקָרָא לָהֶם גּוֹי אֶחָד כְּשֵׁמוֹ, וְעָטַר אוֹתָם בְּכִמָּה
עֲטָרוֹת וְכִמָּה מְצוּוֹת לְהַתְּעַטֵּר בָּהֶן. וְעַל כֵּן תִּפְלִין
שֶׁל רֹאשׁ וְתִפְלִין שֶׁל זְרוּעַ שְׂבִיתְעֵטָר בָּהֶן כֵּן אָדָם
כְּמוֹ שְׂלִמְעָלָה, וְלִהְפָּצֵא אֶחָד שְׁלֵם בְּכָל.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂמַתְעֵטָר בָּהֶן אָדָם וּמַתְקַדֵּשׁ בָּהֶן,
נַעֲשֶׂה שְׁלֵם וְנִקְרָא אֶחָד, שְׁלֵם נִקְרָא
אֶחָד אֲלֵא כְּשֶׁהוּא שְׁלֵם. וּמִי שֶׁפָּגוּם, לֹא נִקְרָא
אֶחָד. וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא אֶחָד -
בְּשִׁלְמוֹת הַכָּל, בְּשִׁלְמוֹת הָאֲבוֹת, בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשּׁוּם כֵּן יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִקְרָאִים
אֶחָד. שְׂפָאֲשֶׁר מְנִיחַ אָדָם תִּפְלִין וּמַתְכַּפֶּסֶה בְּכַסּוּי

שָׁל מִצְוָה, אִזִּי הוּא מְתַעֵיט בְּעֲטָרוֹת קְדוּשׁוֹת כְּמוֹ
שְׁלִמְעָלָה, וְנִקְרָא אַחֵר.

וּמִשׁוּם כֵּן, יֵבֵא אַחֵר וַיִּשְׁתַּדֵּל עִם אַחֵר. הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אַחֵר יִשְׁתַּדֵּל עִם אַחֵר,
שְׁתֵּרֵי אֵין מִלָּךְ מִשְׁתַּדֵּל אֵלָּא בְּמַה שְׁרָאוּי לוֹ.
וּמִשׁוּם כֵּן פְּתוּב, וְהוּא בְּאַחֵר וּמִי יִשְׁיכְנוּ, אֵין
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹרָה וְלֹא נִמְצָא אֵלָּא בְּאַחֵר.
בְּאַחֵר?! אַחֵר צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלָּא בְּמִי שְׁמַת־תִּקַּן
בְּקִרְשָׁה עֲלִיזָנָה לְהִיּוֹת אַחֵר, אִזִּי הוּא שׁוֹרָה בְּאַחֵר,
וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

וּמִתִּי נִקְרָא אָדָם אַחֵר? בְּשַׁעָה שְׁנִמְצָא זָכָר
וְנִקְבָּה, וּמִתְקַדֵּשׁ בְּקִרְשָׁה (בְּעֲטָרָה) עֲלִיזָנָה,
וּמִתְכַּוֵּן לְהִתְקַדֵּשׁ. וּבֵא רֵאשִׁית, בְּזִמְנֵי (דף פא ע"ב) שְׁנִמְצָא
אָדָם בְּזוּוּג אַחֵר זָכָר וְנִקְבָּה וּמִתְכַּוֵּן לְהִתְקַדֵּשׁ
בְּרָאוּי, אִזִּי הוּא שְׁלָם, וְנִקְרָא אַחֵר בְּלִי פָנִים.

מִשׁוּם כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְשַׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאוֹתָהּ
שַׁעָה, לְזִמְנֵי אוֹתָהּ בְּרָצוֹן אַחֵר עִמוֹ.
וַיִּתְכַּוֵּן שְׁנִיחָם בְּאַחֵר לְאוֹתוֹ הַדְּבָר. וּכְשֶׁנִּמְצָאִים

שְׁנֵיהֶם בְּאַחַד, אֲזִי הַכֹּל אַחַד בְּנֶפֶשׁ וּבְגוֹף. בְּנֶפֶשׁ
 - לְהַדְבִּק זֶה בְּזֶה בְּרֵצוֹן אַחַד. וּבְגוֹף - כְּמוֹ
 שְׁלֵמֵדְנוּ שְׁאֲדָם שְׁלֵא נִשְׂא הוּא כְּמִי שֶׁנִּחְלָק,
 וּכְשֶׁמֶתְחַפְּרִים זָכַר וּנְקֵבָה, אִזּוּ נִעֲשִׂים גּוֹף אַחַד.
 נִמְצָא שֶׁהֵם נֶפֶשׁ אַחַת וְגוֹף אַחַד, וְנִקְרָא אָדָם
 אַחַד. אִזּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹרֵה בְּאַחַד, וּמִפְּקִיד
 רוּחַ שֶׁל קְדֻשָּׁה בְּאוֹתוֹ אַחַד.

וְאֵלּוּ נִקְרָאִים בָּנִים שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר. וּמִשׁוֹם כֶּךָ קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ
 אֲנִי ה'. אֲשַׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא בְּאֵר הַדְּבָר הַזֶּה
 בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲלָא בּוֹ מִמֶּשׁ, שְׁכַתּוֹב כִּי קְדוֹשׁ
 אֲנִי ה', כִּדִּי לְהַדְבִּק בּוֹ וְלֹא בְּאַחֵר. וְעַל כֵּן
 קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו'. הֲרִי שְׁנֵינוּ שֶׁפָּרָשָׁה
 זוֹ הִיא הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה. מִקִּישׁ יִרְאֵת אָב
 וְאִם לְשַׁבְּתוֹתֵי. אֲלָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַכֹּל אַחַד. מִי
 שִׁירָא מוֹה, שׁוֹמֵר אֶת זֶה.

אִישׁ אָמוֹ, מָה הַטַּעַם הַקָּדִים אָמוֹ לְאָבִיו בִּירְאָה?
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה. אֲבָל הָאֵם שְׂאִין רְשׁוֹת בִּירְיָה
כָּל כֶּף כְּמוֹ אָבִיו, (אֲבָל בֵּא רְאֵה, אָמוֹ - זוֹ בְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוֹם
שָׁבַת שׁוֹרֶה תִּירְאָה וְהִיא נִקְרָאת יְרֵאת ה')

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מַה פְּתוּב לְמַעְלָה? קְדָשִׁים תְּהִיוּ.
כִּי אָדָם לְהַתְקַדֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ כְּאַחַד, מִמִּי
הוּא יוֹתֵר שָׁבַח בְּאוֹתָהּ קְדָשָׁה? הֲיֵה אוֹמֵר
מִתְנַקְּבָה. מִשׁוֹם כֶּף אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירְאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירְאוּ, כְּגוֹן זֶה
(בְּרֵאשִׁית ב) כִּיּוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.
וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקָּדִים שָׁמַיִם לְאֶרֶץ. אֵלֶּא לְהִרְאוֹת
שְׂשֻׁנֵיהֶם כְּאַחַד נִעְשׂוּ. אִף כִּי אֵין הַקָּדִים אִם לְאָב,
וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקָּדִים אָב לְאִם, לְהִרְאוֹת שְׂשֻׁנֵיהֶם
כְּאַחַד הַשְּׂתֵדְלוֹ בּוֹ.

וְאֵת שְׁבֻתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. זֶה שְׁקוּל לְזֶה, וְהַכֹּל כְּאַחַד
נִשְׁקָל כְּמִשְׁקָל אַחַד, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לה)
וְשִׁמְרֵתֶם אֵת הַשְּׁבֻת כִּי קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם, וְכִתוּב
(וַיִּקְרָא בו) וְזָכוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבֻת לְקֹדֶשׁוֹ. אֵלֶּא אַחַד

לְאֵב, וְאַחַד לְאֵם. כְּתוּב כָּאן, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו
 תִּירָאוּ וְאֵת שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. וְכְתוּב שָׁם, אֵת
 שִׁבְתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקֳדְשֵׁי תִירָאוּ. מִהוּ מִקֳדְשֵׁי? ^{טז}
 כִּמְשָׁמְעוּ. עוֹד מִקֳדְשֵׁי - אֵלּוּ אוֹתָם שְׁמִקֳדְשֵׁים ^(פב ע"א)
 עֲצָמָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. כִּמוֹ זֶה, (יחזקאל ט) וּמִמִּקֳדְשֵׁי
 תִּחְלוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקֳדְשֵׁי אֵלָא מִמִּקֳדְשֵׁי. מִה
 לְמַעַלָּה מִמִּקֳדְשֵׁי, אֵף כָּאן מִמִּקֳדְשֵׁי, שֶׁהֵם הָאֵב
 וְהָאֵם.

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב
 (דברים ד) וְאֹתָם תִּדְבְּקִים בַּח' וְגו'. אֲשַׁרְיָהֵם
 יִשְׂרָאֵל שְׁנֵדְבָקִים בּוֹ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (הם וְלֹא אֲמוֹת
 עוֹבְדֵי בֹכָבִים וּמִלּוֹת) וּמִשׁוּם שְׁנֵדְבָקִים בּוֹ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, כִּלְמֵם נְדָבָקִים כְּאַחַד זֶה עִם זֶה.

בֵּיא רֵאָה, בְּשַׁעַה שְׁאָדָם מִקֳדֵשׁ לְמִשְׁתָּה, כִּמוֹ
 הַחֲבָרִים שְׁמִקֳדְשֵׁים אֵת עֲצָמָם מִשִּׁבְתָּה
 לְשִׁבְתָּה, בְּשַׁעַה שֶׁהַזּוּג הָעֲלִיּוֹן נִמְצָא, שְׁתֵּרֵי בְּאוֹתָהּ
 הַשַּׁעַה נִמְצָא תְּרִצוֹן וְהַבְּרָכָה מְזוּדְמָנָת, אִזּוּ כִלְמֵם
 נְדָבָקִים כְּאַחַד - תִּנְפֵּשׁ שֶׁל שִׁבְתָּה, וְהַגּוֹף שְׁמִזְדְּמָנָת

בְּשַׁבָּת. וְעַל זֶה כָּתוּב אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ,
שֵׁיהֶם וְיוֹג אֶחָד בְּגוֹף בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְהִתְקַדֵּשׁ.

השלמה מההשמטות סימן ב'

שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הֵחֵא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית
נֹאמֶר, שַׁבָּתוֹב אֶת שַׁבָּתִי תִשְׁמְרוּ
וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ. מַה זֶה מִדָּה שְׁבִיעִית? הֵינָה אוֹמֵר,
זוֹ מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה הַטַּעַם
אָמַר שַׁבָּתִי וְלֹא אָמַר שַׁבְּתִי?

מִשָּׁל לְמָה תִּדְבֹר הוֹמָה? לְמַלְךְ שִׁתִּיתָ לוֹ אִשָּׁה
נָאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד
לְהִיּוֹת עִמּוֹ, וְהַמְּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נָאִים וְאוֹתָבָם,
וְאָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וּבֵן הוּא, שִׁמְחוּ גַם אַתֶּם בְּיוֹם
שִׁמְחָתִי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְּכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אַתֶּם
תִּדְרוּ אוֹתִי. וּמָה הַטַּעַם זָכוֹר וְשָׁמֹר? זָכוֹר לְזָכָר,
וְשָׁמֹר לְכַלָּה. וּמָה הַטַּעַם וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ? שִׁמְרוּ
עֲצַמְכֶם מִן תַּהֲרֵחוֹר, כִּי מְקַדְּשֵׁי קְדוּשׁ הוּא, לְמָה?
כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צַד: (ע"ב מההשמטות).

וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - זוֹ שַׁבַּת הָעֲלִיזָה וְשַׁבַּת
הַתְּחִתּוֹנָה, שֶׁהֵן מִזְמָנוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאוֹתוֹ
הַגּוֹף מֵאוֹתוֹ הַזּוּזוּג הָעֲלִיּוֹן. וְעַל כֵּן, וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי
תִּשְׁמְרוּ - שְׁנַיִם, וְהַכֹּל נִדְבָק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרֵי
חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - לְהַזְהִיר אֶת
אוֹתָם שֶׁמְחַכִּים לְזוּזוּגָם מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהֵרִי
בְּאַרְנוֹ, כְּמוֹ שַׁבְּתוֹב, (ישעיה נז) לְסַרְיָסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ
אֶת שַׁבְּתוֹתַי. מִי הֵם הַסַּרְיָסִים? אֵלּוּ אוֹתָם
הַחֲכָרִים שֶׁמְסַרְסִים אֶת עַצְמָם כָּל שָׂאֵר הַיָּמִים
כִּדְרֵי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מְחַכִּים מִשַׁבַּת לְשַׁבַּת. זֶהוּ
שַׁבְּתוֹב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית לו) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר, וּמִשׁוֹם כֵּן - וְאֵת
שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ - זֶה
הַגּוֹף. וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ - זוֹ הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל
נִדְבָק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רַעֲיָא מְהִימְנָא

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שְׂפָתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ.
 מִצָּוָה זוֹ שְׁקוּלָהּ זוֹ לְזוֹ. שְׁקוּל כְּבוֹד אָב
 וְאִם לְכְבוֹד הַשְּׂפָת. לְאָב הַקָּדִים כְּבוֹד, וְזֶהוּ
 שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב (מלאכי א) וְאִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי
 וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיךְ מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי עוֹלָה
 בְּחִשְׁבוֹן עֵשֶׂר אֲמִירוֹת, וְל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית.

וּבְכָל מְקוֹם (משלי ג) כְּבוֹד חַכְמִים יִנְחָלוּ, וּפְרָשׁוּהָ
 רַבּוֹתֵינוּ, אֵין כְּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה. מִשּׁוּם
 שֵׁיהֶם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל תוֹרָה, הַכְּבוֹד שָׁלוֹ. וְאֵלוֹ (הם)
 הַחַכְמִים שֶׁל הַתוֹרָה, חַכְמִים בְּחַכְמָה יוֹרְשִׁים אֵת
 הַכְּבוֹד הַזֶּה וְלֹא טַפְשִׁים, שְׁעֲלִיחָם נֶאֱמַר וּכְסִילִים
 מֵרִים קָלוֹן. וּמִנֵּין לָנוּ שְׁמִי שְׂאֵינּוּ מִכִּיר אֵת
 הַתוֹרָה נִקְרָא כְּסִיל? שְׂפָתוֹב (תהלים צב) וּכְסִיל לֹא
 יִבִּין אֵת זֹאת. וְאֵין זֹאת אֶלָּא תוֹרָה, שְׂפָתוֹב (דברים
 ה) וְזֹאת הַתוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מַעֲשֵׂה.

רוּעָה הַנְּאֻמָּן, מִשּׁוֹם שְׁחֵלוּשׁ אֶתָּה פְּתַחְתִּי אֶת
הַפְּרָשָׁה בַּמְצֻוֹת הַלָּלוּ, לְהִיּוֹת לְךָ מְעַט
לְעֹזֵר. הַתְּחִיב בְּךָ, שְׁתֵּרֵי הַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַיְּשִׁיבוֹת
בָּאִים אֵלֶיךָ, בְּמִצְוַת אַחַר זֶה, שֶׁהִיא מִצְוַת לְהַעֲמִיד
עֲלֶיךָ מִלֶּךְ לְמַעְלָה. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲמִיד
אוֹתְךָ מִלֶּךְ בְּעֲלִיזוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים בְּדִיוֹקְנוֹ, מִשּׁוֹם
שְׂרַבּוֹתֵינוּ מִחִשְׁבֵיבָה, עֲלֵיהֶם שְׂכִינָה וְתַחֲתוֹנָה.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלֶּךְ בְּאֶמְצַע, אוֹחֵז בְּעֲלִיזוֹנִים
וּבַתְּחִתּוֹנִים. בְּךָ אֶתָּה תִּהְיֶה בְּדִיוֹקְנוֹ, תִּבֶּן שְׁלוֹ,
עֹמֵד לְכַבוֹד הַמֶּלֶךְ.

עֹמֵד הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן, וְהַרִים יָדָיו לְמַעְלָה וְאָמַר:
יְהִי רְצוֹנְךָ, עֲלֵת הָעֲלוֹת, שְׂאֵתָה מִתְּעֲלָה
מִעֲלוֹי לְעֲלוֹי, עַד אֵין עֲלוֹי, אֵלָּא שְׂאֵתָה מִעַל לְכָל
עֲלוֹי, (לְמַת) לִי כַח לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ בְּדַרְגוֹתֶיךָ,
שְׁחֵן אָב וְאָם, וְאֲנִי תִּבֶּן שְׁלָהֶם, וּבִיחּוֹד שְׁלָךְ
שְׂנִיחֶם אַחַד. וְאֶתָּה הַשְׁוִיֵת אֶת יְרֵאת אָב וְאָם
לְיִרְאֵתְךָ, אַחַר שְׂאֵתָה בְּאֶמְצַע, אַחַד וְלֹא שְׁנַיִם,
בְּלִי שְׂתַפּוֹת, אַף עַל גַּב שְׂתַפּוֹת שְׁלָךְ, אֲבָל

אתה אחד בלי שתפות של שני. ומשום זה נאמר
בך, ואין אלהים עמדי.

תן לי כח להתעורר בכבודך בראשונה, ואחר כך
בכבוד אבי ואמי שבשמים, שעליהם בארו,
גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבד הוא לאיש
משחית. ופרשה בעלי המשנה, אין אביו אלא
הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא בנסת ישראל.
והכבוד שלך, אבא, חכמה, שכוללת עשר
ספירות מטה שלו למעלה, ושניהם הם כסא
כפסל תחתיו לכבודך.

וכך תקנו, שיהיה קטן מכבוד את הגדול
שלמעלה ממנו. אב הוא חכמה, הלא אב
אחד לבניו, להיות משמש תחתיו, ואתה פתח
עליון על ראשו. ואין עליך פתח, ואין אלוה אחר.
והאם לשמש את האב, שהיא תחתיו, להיות כסא
תחתיו.

ויאמר הוא בכל מאמר עד שלשים ושנים, יהי
כן, ויהי כן. והיא עשתה מאמרו מיד.

וּמִשּׁוֹם שֶׁעָשְׂתָה מֵאֲמָרוֹ וְצוּוּיוֹ בְּלִי עֲבוֹב כָּלֵל
 בְּל"ב שְׂבִילִים שֶׁבָּהֶם נִבְרָא כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
 נִקְרְאת כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבְהִיכָלוֹ כֵּלָו אֹמֵר כְּבוֹד.
 (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אֵיחָ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ
 לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתִרְגְּמוּם כְּבוֹד אָבִיו - יִקְרָא יְאֻבוּהִי. וְזֶה (תהלים יט)
 הַתּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֲלֶיךָ נֹאמֵר (משלי ו)
 יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים.

וַיִּשְׁרְאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָּנִים, בְּכֻלָּל בֵּן וּבַת, מֵצַד שֶׁל
 תְּפִאֶרֶת וּמַלְכוּת, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, הַכְּבוֹד
 שֶׁל אָבִיו וְאִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַצּוּוּי שֶׁלוֹ, וְהַצּוּוּי שֶׁלוֹ
 אוֹתָן מֵצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יֵשׁ
 מֵצוּוֹת וְעוֹשָׂה. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ הוּא נִבְעָשָׂה וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ
 כְּבוֹד אָב וְאִם, שֶׁיִּצְוֶה אֶת בְּנוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה כֶּךָ, וְהוּא
 עוֹשֶׂה מִיַּד בְּלִי עֲבוֹב כָּלֵל.

וְעֵלֶת עַל הַכֵּל, אָנִי רוֹצֵה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכְבוֹדְךָ,
 לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת שֶׁל אָפָא וְאִמָּא
 לְכְבוֹדְךָ. תִּהְיֶה בְּעֲזָרִי לְסִדֵּר הַכֵּל כְּרֵאוּנִי. וְאַתָּה

תִּסְדֹּר אוֹתִי וְאֵת כָּל רְאֵשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מִעֲלָה וּמִטָּה,
 וּמִחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, לְהִיּוֹת
 מִתְקַנִּים וּמְסֻדְרִים לְכְבוֹדָךְ וּלְכְבוֹד אָבִא וְאִמִּי,
 לְהִיּוֹת סִפְסָל תַּחַת רַגְלֶיךָ, וְלַעֲשׂוֹת צְוִיֶיךָ בְּכָל
 מְצֻוֹתֶיךָ, וְלִירָא מִמֶּנּוּ בְּכָל הַמְצֻוֹת שֶׁל לֹא
 תַעֲשֶׂה.

וְזָהוּ אִישׁ ^(דף פב ע"א) אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְסִמְךָ לוֹ וְאֵת
 שְׁבֹתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. וּבְכַסּוּק אַחֵר וְאֵת מְצֻוֹתַי
 תַעֲשׂוּ. מִצַּד שֶׁל מְצֻוֹת עֲשֶׂה שֶׁהֵם כְּבוֹד, הַקְּדִים
 אֵב לָאֵם, וְזָה י"ה. מִצַּד שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה הַקְּדִים אִם
 לָאֵב, וְזָה ה"י, וְהִינוּ (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסֹּתֵר
 דְּבָר. לְאֵלוֹ שְׂאִינָם מְשֹׁתְדָלִים בְּכְבוֹד תְּזַה, הַסֹּתֵר
 דְּבָר מֵהֶם.

וְעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר, (משלי ג) וּבְסִילִים מֵרִים קָלוּן. אֵלוֹ
 הֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, מֵאַחֵר שְׂאִינָם
 מְשֹׁתְדָלִים בְּכְבוֹד תְּזַה שֶׁל תְּתוֹרָה, וְאִיךְ אוֹמְרִים,
 אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שָׁמַע קוֹלֵנוּ חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ
 וּקְבֵל תְּפִלָּתֵנוּ? תְּרִי הוּא יֹאמֵר לָהֶם: וְאִם אֵב

אָנִי אֵיךָ כְּבוֹדִי? אֵיךָ הַשְׁתַּדְּלוּתְכֶם בַּתּוֹרָה
וּבְמִצְוֹתַי לַעֲשׂוֹת אֶת הַצְּוִיִּים שְׁלִי? שְׁמִי שְׂאִינוּ
מִכִּיר אֶת הַצְּוִי שֶׁל אֲדוֹנָו, אֵיךְ יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ?

פָּרַט לְמִי שֶׁשׁוֹמֵעַ מִחֻכְמִים וְעוֹשֶׂה, וְזֶהוּ שֶׁקִּבַּל
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְעַם כָּל זֶה, מִי שֶׁלֹּא קִבַּל
מֵאֲדוֹנָו, אֵלֶּה מִשְׁלוּחוֹ, יֵשׁ הַבְּדִל. וְאֵיזֶה הַבְּדִל יֵשׁ
בֵּין זֶה לְזֶה? שְׁתֵּרֵי כְּתוּב, מִשֶּׁה קִבַּל הַתּוֹרָה מִסִּינַי,
וְאַחֵר כִּד מְסָרָה לִיהוֹשֻׁעַ. אֲנִי קִבַּלְתִּי, וְאַחֵר כִּד
מְסָרְתִי לְכֻלָּם. וְכִד מִי שֶׁמְקַבֵּל מֵאַחֵר, כְּקִבְּלַת
הַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְכִקְבּוּל הַזֶּה הוּא
מִתְמַלֵּא. וְכִי שֶׁמְקַבֵּל, יְכוּלָה לְהַסְתִּילָק מִפְּנֵי
הַנְּבִיעָה, כְּמוֹ שֶׁרְאִיתִי בַשֶּׁמֶשׁ וּבַלְּבָנָה, שֶׁמִּסְתִּילָק
הָאוֹר שֶׁלָּהֶם בַּלֵּילָה, שְׂאִין הַשֶּׁמֶשׁ מֵאִיר, אֵלֶּה
בַּיּוֹם. וְהַלְּבָנָה בַּלֵּילָה.

וְאַם תֹּאמַר שֶׁאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל הַלְּבָנָה הוּא מִן
הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁאֵיךְ עַל נֶב שֶׁהַתְּכִנִּים, הוּא מֵאִיר
בַּלְּבָנָה וְכִכּוֹכָבִים, הֲרֵי רְאִינוּ מֵצֵד אַחֵר בְּלִקּוּי
הַלְּבָנָה וְהַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמִּסְתִּילָק אוֹרָם, וְנִשְׁאָרִים כְּמוֹ

גוף בלי נשמה, שיש עליהם ארון שמהשיך את מאוריהם. אבל עקר האור אותו מקום שנובע, שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.

ועלת העלות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה. יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, מתקיימת בו ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין כן מי שאינו משתדל בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא שמש שלהם, עבד ולא בן. אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו.

אבל מי שלא משתדל בתורה ולא משמש חכמים לשמע מהם מצוות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שפירח ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאמות העולם עובדי עבודה זרה, בני סמא"ל ונחש, שנאמר בהם (משלי ג) וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל את התורה, שכל שאין בו תורה,

אֵין בּוֹ כְּבוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם) כְּבוֹד חֲכָמִים
יִנְחָלוּ.

וְעַם כָּל זֶה, רֵאשִׁי הִיְשִׁיבָה, לֹא כָּל כְּבוֹד שְׂוָה,
שֶׁחֲרִי בֵּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. בֵּן יִכְבֵּד,
עַל מְנַת שְׂלֵא לְקַבֵּל שְׂכָר, אֲבָל הוּא מְצַנֵּה בְּכַבּוֹד
אָב וָאִם. וְאִם לֹא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת צוּוּיוֹ, יִכּוּ אוֹתוֹ
הָאָב וְהָאִם עַד שִׁיעֲשֶׂה בְּעַל כָּרְחוּ. וְאִם הָיָה בֵּן
גְּדוֹל, בֵּית דִּין בּוֹפִים אוֹתוֹ. שְׂאִם אֵינּוּ רוֹצֵה
לַעֲשׂוֹת, מַה כְּתוּב בּוֹ? (דברים טא) בָּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר
וּמָרָה אֵינֵנוּ שִׁמְעַע בְּקִלְנוּ, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּסִקְלָה.
אֲבָל עֶבֶד שְׂמִשְׁמֵשׁ עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, אִם אֵינּוּ
עוֹשֶׂה אֶת צוּוֵי רַבּוֹ, אֲדוֹנּוֹ מֵעֶבֶד אוֹתוֹ מִתּוֹךְ
בֵּיתוֹ וַיִּקַּח אַחֵר, מַה שְׂלֵא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּדֹ
לְבָנוּ, אֵלֶּא אוֹ שִׁיעֲשֶׂה אֶת הַצּוּוֵי שְׁלוֹ, אוֹ שִׁיִּחְרַג
אוֹתוֹ.

אָמַר לוֹ הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מִי גָרַם שְׂלֵא יַעֲשֶׂה
אֶת צוּוּיוֹ, הוֹאִיל וּבָנוּ הוּא? אָמַר הַרוֹעֵה
הַנֶּאֱמָן, וַדַּאי תַּעֲרֹבֶת שֶׁל רַע, וְסוֹד זֶה גָרַם

לְיִשְׂרָאֵל לְחֵטְא לְאִבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. וְסוּד זֶה - (תהלים קו) וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם. וְזֶה גֵרָם הָרַג לְיִשְׂרָאֵל, וְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשׁוּם זֶה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לְיָמוֹת הַמָּשִׁית, אֲלָא - (דברים לב) ה' כָּדָד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַר.

נְשִׂיִשְׂרָאֵל הֵם מֵעַן הַחַיִּים, עֶבֶד טוֹב וְעֶבֶד רַע. מֵצַד שֶׁל מְטִטְרוֹ"ן עֶבֶד טוֹב, עֶבֶד נְאֻמָּן לְרַבּוֹ. עֶבֶד רַע - סְמָא"ל. מִי שֶׁהוּא מֵעַן הַחַיִּים, הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא, בֶּן מֵצַד שֶׁל בֶּן י"ה, בִּינָה. וַיּוֹרֵשׁ אֶת הַמְּלָכוֹת שֶׁהֵיא ה'. וְאִיךָ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ? אִם עוֹשֶׂה אֶת הַצּוֹוֵי שֶׁל אֲבָא וְאִמָּא, מִשׁוּם שֶׁהֵיא מְלָכוֹת מְצוֹת הַמְּלָךְ, וְעֲלִיו נְאֻמְר (אסתר ג) מִדּוּעַ אָתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמְּלָךְ. הֵיא מְצוֹה, וְצוּוִי שֶׁל הַמְּלָךְ עַל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

מְצוֹה מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהֵיא תְּפִאֲרַת. וְכֹאן אֵין שָׁם פְּרוּד, הַקְּדוּשׁ פְּרוּף הוּא אֱמֶת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, הוּא תּוֹרָתוֹ וּמְצוֹתוֹ. כְּמוֹ שֶׁבִּינָה, תּוֹרָתוֹ וּמְצוֹתוֹ שֶׁל תְּכֻמָּה. שְׂיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה,

וְחִכְמָה שֶׁל בְּרִיאָה, וּבִינָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְכֹךְ בְּכָל
הַמַּדּוֹת. בְּזוֹת יָכוֹל בֶּן פִּתּוּרָה הַזֶּה לְהִיּוֹת בְּלִי מִצְוָה,
וּמִצְוָה בְּלִי תוֹרָה בְּפִירוּד. וּמִכָּאן ^(דף פג ע"א) בֶּן סוּרֵר
וּמוֹרָה. אֲבָל מִצַּד שֶׁל אֲצִילוֹת אֵין הַכִּדּוּל שָׁם, וְכֵן
מִשָּׁם אֵין חֲטָא בָּא עַל יָדוֹ, וְאֵין כּוֹ עֹנֵשׁ וְלֹא שָׂכָר
וְלֹא מִיתָה.

וּמִשּׁוּם כֵּן, הַתּוֹרָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, שְׂכָר הָעוֹלָם
הַבָּא, וְהָאֵילָן הַזֶּה נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים,
וְנִקְרָא הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא נִקְרָא כּוֹ שָׂכָר, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא בֶּן. מִשָּׁם לֹא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְקַבֵּל שָׂכָר,
לֹא בְּמַעֲשֵׂה וְלֹא בְּדַבּוּר וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה.

בָּא הַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה לְנִשְׁקֵי אֶת יָדוֹ. אָמַר, וַדַּאי
אֶתָּה הוּא בֶּן מִשָּׁם, בְּדִיוּקָן שֶׁל כְּנֹס בְּכוֹרוֹ,
תְּפִאֲרַת בֶּן שֶׁל אָבִא וְאִמָּא הָעֲלִיּוֹנִים, הָאֲצִילוֹת
שֶׁלוֹ בְּלִי הַפְּסָקָה, לֹא קָדַם אוֹתָהּ בֶּן אַחֵר, לֹא
בְּמַחֲשָׁבָה, וְלֹא בְּדַבּוּר, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה. אָמַר הָרוּעָה
הַנְּאֻמָּן, וְאֶתָּה וְהַחֲבֵרִים, וְרֵאשֵׁי מוֹרֵי הַיְשִׁיבוֹת,

שְׁמוֹמָנִים לְכֹאן עִמִּי בְּלִי הַפְסָקָה כָּלֵל וּבְלִי
תַעֲרָבָת. נִשְׁקוּ כֻלָּם זֶה לָזֶה, וְהַכִּירוּ בְּאַחֻוּה וּבְכוּ.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עִם כָּל זֶה, בֵּין כְּבוֹר
חַיִּיבִים כָּל אֲחָיו בְּכְבוֹדוֹ, שְׁחָרִי פְתוּב (שמות

ב) כִּבְד אֶת אָבִיךָ, וּפְרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אֶת - לְרַבּוֹת

אֲחִיךָ הַגְּדוֹל. וְאֶפְלוּ מִכָּל צַד הוּא מִפְרָשׁ עֲלֶיךָ

בַּתּוֹרָה, בְּשַׁנַּ"ם - זֶה הַכָּל. וְלֹא הָיָה לְאָדָם הֲרֵאשׁוֹן

בֵּין קְרָמוֹן מִמֶּנּוּ, וּפְרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, בְּשַׁנַּ"ם - זֶה

מַעֲשֵׂה. שָׁבַן הַמֶּלֶךְ בְּכָל מְקוֹם, אֶתְּהָ הַכְּבוֹר מִצַּד

שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שֶׁל טוֹב וְרָע, אֶתְּהָ הוּא טוֹב. זֶהוּ

שְׁכַת־טוֹב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶז כִּי טוֹב,

(שמות ב) וַתֵּרָא אֶתּוֹ כִּי טוֹב הוּא.

וּמִשָּׁם קָרָא אוֹתָךְ הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא עֶבֶד נְאֻמָּן.

אַחַר כֵּן עָלִיתָ לְהִיזֵת מֶלֶךְ. זֶהוּ שְׁכַת־טוֹב

(דברים לג) וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ. אַחַר כֵּן בָּן בֵּית לְמַעְלָה.

מֶלֶךְ מִצַּד שֶׁל מַלְכוּת שֶׁל בְּרִיאָה, בֵּין בֵּית מִצַּד

שֶׁל בֵּינָה שֶׁל בְּרִיאָה. כָּעֵת אֶתְּהָ מֶלֶךְ מִצַּד שֶׁל עֵץ

הַמַּלְכוּת שֶׁל אֲצִילוֹת. בֵּין בֵּית מִצַּד שֶׁל בֵּ"ן י"ה.

תִּפְאַרֶת שֶׁל אֲצִילוֹת, אֲשֶׁרֵי חֻלְקָהּ. וּמִי גַרַם לָךְ
 אֵת זֶה? מִשּׁוֹם הַשְׁתַּדְּלוּתְךָ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה, לִיַּחַד
 אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנֵתוֹ, לְהַעֲלוֹת אֵת
 הַמֶּלֶךְ עַל מְקוֹמוֹ וְעַל מַחְנוֹתָיו לְמַעַלָּה וְעַל יִשְׂרָאֵל
 לְמַטָּה.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ (וּבְגִלְגָּלָה) בְּלֵם יוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת שֶׁל
 אֲצִילוֹת מִמֶּנּוּ, וְנִקְרָאִים בָּנִים שְׁלוֹ,
 מִשּׁוֹם יְהוָה שֶׁל אֲצִילוֹת שְׂאִין שָׁם פֶּרוּד וְקַצוּיִן.
 שֶׁבְּרֵאשׁוֹנָה נֹאמַר בָּהֶם בָּנִים לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְשִׁכְנֵתוֹ, מֵצַד יְהוָה שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁנֹּאמַר בּוֹ
 בְּרֵאשׁוֹתָיו יִצְרָתָיו אֵת עֲשִׂיתָיו, כְּגוֹן בָּנִים לִיהוָה
 שֶׁל אֲצִילוֹת.

וּבֶךְ הַתְּקִימָה הַמִּצְוָה, שֶׁהִיא מִצְוָה עַל יִשְׂרָאֵל
 לְהַעֲמִיד לָהֶם מֶלֶךְ. וְהוּא שְׁכֵתוֹב, (שם י) שׁוֹם
 תְּשִׁים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ. וְהַתְּקִיִּם בָּךְ (שם לג) וַיְהִי בִישְׂרוֹן
 מֶלֶךְ, כְּבְרֵאשׁוֹנָה. וְכֵלָם מִתְּנַהֲגִים אַחֲרֶיךָ, כְּמוֹ
 אִיבָרִים שֶׁכֵּלָם מִתְּנַהֲגִים בְּתַנוּעַת הַנְּשָׁמָה
 שֶׁמֵתַפְשֵׁטָה עַל כָּל אִיבָר. מִשּׁוֹם שְׁכֵתָר עֲלִיוֹן

אתה תהיה מעטר בו, שבו עלת העלות הוא פתך
 על הכל, טמיר ונגוז מבפנים מפנו. ומפנו
 מתפשט על כל הספירות, ומסדר אותם להיות
 זה גדול, וזה קטן, וזה בינוני, ומנהיג אותם
 לרצונו ומאיר בהם, ומקשר אותם ומיחד אותם.

פכה אתה תהיה מנהיג לישראל בכל המדות
 הטובות שלו, ותסדר כל אחד פראוי לו
 - הכבוד בכבודתו, והצעיר בצעירותו, והבינוני
 כפי דרגתו. ותקשר אותם קשר אחד לאביהם
 שבשמים, להיות כלם בשפה ברורה, לברך את
 הקדוש ברוך הוא, ולקדשו וליחדו בדרגה שלו,
 במחשבה שלו, באצילות שלו, שחתקים בך
 (כמדבר יא) ואצלתני מן הרוח אשר עליך ושמתי
 עליהם. קום התעורר במצוה, להכרית זרעו של
 עמלק.

איש אמו ואביו תיראו וגו'. מצוה זו לכבד אב
 ואם, שצריך בן אדם לירא מאביו ומאמו
 ולכבד אותם. כמו שצריך בן אדם לכבד את

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵצַד הָרוּחַ שְׁנַתֵּן בְּתוֹכוֹ וְלִירָא
 מִמֶּנּוּ, כִּי צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ מֵצַד
 שֶׁל הַגּוֹף שָׁלוֹ וְלִירָא מֵהֶם, שְׁהָרִי הֵם מִשְׁתַּתְּפִים
 עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשִׂים לוֹ גּוֹף. וְהוֹאִיל וְהֵם
 שְׁתַּפִּים בַּמַּעֲשֶׂה, יְהִיו שְׁתַּפִּים בְּיִרְאָה וְכְבוֹד.

כִּמוֹ כֵּן, שְׁלֹשָׁה שְׁתַּפִּים נִמְצְאוּ לוֹ לְמַעְלָה בְּסוּד
 שֶׁל אָדָם. אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אֵף עַל גַּב שְׁגוּפּוֹ
 הָיָה מֵעֶפֶר, לֹא מֵעֶפֶר שֶׁל כָּאֵן הָיָה, אֲלֵא מֵעֶפֶר
 שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה. הָאֵב וְהָאֵם נִמְצְאוּ,
 וְהַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן הִשְׁתַּתַּף עִמָּם, וְשַׁלַּח בּוֹ רוּחַ שֶׁל
 חַיִּים וְנִבְרָא. וְכִמוֹ זֶה נִמְצָא הַכֹּל לְמַעְלָה וְלִמְטָה.
 וְעַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לִירָא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְלִירָא מֵאָבִיו וְאִמּוֹ.

בְּסִתְרֵי תוֹרָה, אָדָם הָרֵאשׁוֹן לֹא הָיָה לוֹ מִהָעוֹלָם
 הַזֶּה כְּלוּם. צָדִיק אֶחָד עָשָׂה שְׁמוֹשׁ עִם
 נִקְבָּתוֹ, וְנַעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ הַשְּׁמוֹשׁ גּוֹף אֶחָד, שְׁאוּרוֹ
 יוֹתֵר מִכֹּל אוֹתָם הַמְּלֹאכִים הַשְּׁלוּחִים לְמַעְלָה.
 וְכִשְׁנִבְרָא אוֹתוֹ הַגּוֹף, הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שַׁלַּח בְּאוֹתוֹ

הצדיק עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת, וְהַשְׁתַּתֵּף עִמָּם
וַיֵּצֵא לְעוֹלָם.

בֵּינָן שִׁיבָא, רָאוּ אוֹתוֹ הַשְּׁמַשׁ וְהַלְבָּנָה וְהִסְתִּירוּ
אֶת אוֹרָם, שְׁתַּפוּחַ רָגְלוֹ הַחֲשִׁיד אֶת (דף פג ע"ב)
הָאוֹר שְׁלָחָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּמַּעֲשֵׂה הַשְּׁמַשׁ
וְהַלְבָּנָה יֵצֵא. בֵּינָן שְׁחַטָּא, נְחֲשָׁה, וְהַקִּטִּין עֲצָמוֹ,
וְהַצְּטִירָה לְגוֹף אַחֵר בְּעוֹר וּבְבָשָׂר, שְׁכַתוּב (בראשית
ב) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר
וַיְלַבְּשֵׁם. כִּמוֹ אוֹתוֹ הַשְּׁמוּשׁ שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ צְדִיק
עִם נִקְבָּתוֹ, לֹא נִמְצָא מִקְדָּם לָכֵן וּלְאַחַר מִכֵּן,
שְׁחַרֵי טָרָם יֵצֵא לְצוּרָה אֲמֵן.

עַד שֶׁבָּא חֲנוּךְ, וְנִטְלָ אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן
הָאָרֶץ, וְנִבְרְרָה הַפֶּסֶלֶת וְתוֹהֲמָה מִן הַכֶּסֶף,
וְכֵן בְּכָל אוֹתָם הַצְּדִיקִים שְׁבִאָרֶץ. אַחֵר כִּד
הַתַּתִּיבָן אוֹתוֹ הַמָּקוֹם, וְנַעֲשׂוּ רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת
בְּשִׁמוּשֵׁיהֶם וְחֲנוּף מִלְמַטָּה בְּאָרֶץ. וְעַל כֵּן,
בְּשִׁתְּפוּת שְׁלִמְעָלָה וּלְמַטָּה בָּא הָאָדָם לְעוֹלָם,

וְצָרִיךְ לִירָא מֵאוֹתָם הַשְּׂתָפִים וּלְכַבֵּד אוֹתָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּתְבָאֵר. (עד כאן רעיא מהימנא).

זוהר

אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהִי מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
לָכֶם. רַבִּי חֵיִיא פִתַּח, (דברים ט) אֵל תִּפְנוּ אֵל
קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְגו'. אֵל תִּפְנוּ, וְכִי מִי שְׂיֵאמֵר לְמִלְךָ
אֵל תִּפְנוּ? וְחֲרִי פְתוּב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי
אִישׁ. וְכִתוּב (ירמיה כד) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי
לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה', וְחֲרִי בְּכֹל מִשְׁגִּיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּמִסְתַּכֵּל עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, וּמִכְנִים בְּדִין עַל
כָּל־ם, אִם טוֹב וְאִם רָע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יב)
הָאֱלֹהִים יָבִיא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם
רָע, וּמִשָּׂה אֹמֵר אֵל תִּפְנוּ?!

אֵלָּא בְּמַח צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁמַר מִחֻטְאֵי בְּרִי שְׂלֵא
יְחַטֵּא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. בֵּא רְאֵה, בֵּן
אָדָם שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה, אוֹתָהּ מִצְוָה עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרָת: אֲנִי מִפְּלוּנִי
שֶׁעָשִׂה אוֹתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹנֶה אוֹתָהּ

לפניו, להשגיח בזה כל יום, להיטיב לו בשבילה.
 עבר על דברי תורה - אותה עברה עולה לפניו
 ואומרת: אני מפלוגי שעשה אותי. והקדוש ברוך
 הוא מונה אותה, ועומדת שם להשגיח בזה,
 לבלות אותו. זהו שכתוב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנָּאֵץ
 מִפְּעַם בְּנֵיו וּבְנֹתָיו. מה זה וַיֵּרָא? אותו שעומד
 לפניו.

שָׁב בְּתִשְׁבָּחָה - מה כתוב? (שמואל ב יב) גַּם ה' הֵעֲבִיר
 חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. שהעביר אותו החטא
 מלפניו בדי שלא יסתכל בו, להיטיב לו. ועל כן,
 אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל
 חטאתו. אמר רבי יוסי, וכן מכאן משמע, שכתוב
 (ירמיה ב) נִכְתַּם עֲוֹנְךָ לְפָנָי.

רבי יוסי הקטן נכנס לפני רבי שמעון יום אחד,
 מצא אותו שהיה יושב וקורא, כתוב (בראשית
 ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא
 נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל. משמע שאדם וחיה נבראו
 באחד ובגוף אחד, שכתוב אשר נתתה עמדי, ולא

כְּתוּב אֲשֶׁר נִתְּנָה לִי. אָמַר לוֹ, אִם כָּךְ, וַהֲרִי כְּתוּב
 (שמואל א א) אֲנִי הַאֲשֶׁה הַנִּצְנָכַת עִמָּכָה בָּזָה, וְלֹא
 כְּתוּב הַנִּצְנָכַת לְפָנַיִךְ. אָמַר לוֹ, אִם כְּתוּב הַנִּצְנָכַת
 עִמָּךְ - הֵייתִי אוֹמֵר כָּךְ, כִּמּוֹ שְׂכַתוּב אֲשֶׁר נִתְּנָה
 עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצְנָכַת כְּתוּב.

אָמַר לוֹ, וַהֲרִי כְּתוּב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הִיזַת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא
 בְּנִגְדּוֹ. אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶבְדָּו. אָמַר לוֹ, כָּךְ הוּא וַדַּאי,
 שְׂאָדָם הָיָה לְבַדּוֹ, שְׂלֹא הָיָה לוֹ סִמָּךְ מִנִּקְבָּתוֹ,
 מִשּׁוּם שֶׁהִיָּתָה בְּעַדּוֹ כְּפִי שְׂבִאֲרֵנוּ. וּמָה שְׂאָמַר
 אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא - כָּךְ הוּא, שְׂלֹא כְּתוּב אֲבָרָא לוֹ
 עֶזְרָא, מִשּׁוּם שְׂכַתוּב (שם ה) זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאִים. אֲבָל
 כְּתוּב אֶעֱשֶׂה. וּמָה הוּא אֶעֱשֶׂה? אֶתְקַן. מִשְׁמַע
 שְׂתַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטַל אוֹתָהּ מִצְדוֹ, וְתַקַּן אוֹתָהּ
 בְּתַקוּן, וַהֲבִיא אוֹתָהּ לְפָנָיו. וְאִזּוֹ הִשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם
 בְּאֲשֶׁתוֹ, וַהֲיָה לוֹ סִמָּךְ.

וְשְׁנֵינּוּ, יָפִיו שֶׁל אָדָם כִּסָּא שֶׁל תְּקוּשָׁר תְּעֵלִיזוֹ,
 מִתְּזוּהַר תְּמַאִיר. יָפִיָּה שֶׁל חוּה, שְׂלֹא הָיוּ

יכולים כל חבריות להסתכל בה. ואפלו אדם
הראשון לא היה מסתכל בה, עד אותו הזמן
שחמאנו, והוסר (והקפין) היפי שלהם. אז הסתכל בה
אדם והכיר בה לשמש עמה. זהו שכתוב (שם ד)
וידע אדם עוד את אשתו. וידע - בכל. וידע -
בתשמיש. וידע - שהכיר בה והסתכל בה.

ושנינו, אסור לו לאדם להסתכל ביפיה של
אשה, כדי שלא יבא להרהור רע, ויעקר
לדבר אחר. וכך היה רבי שמעון עושה -
(דף פד ע"א)
כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו
וראה נשים יפות, השפיל את עיניו, והיה אומר
לחברים: אל תפנו.

וכל מי שמסתכל ביפי של אשה ביום, בא
להרהור בלילה. ואם עולה אותו הרהור
רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו
לכם. ועוד, אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו
אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים
נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב אל תפנו אל

הַאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי אֲבָא
אָמַר, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאֱלִילֵי עֲבוּדָה
זָרָה, וּבְנִשְׁוֹת הָעַמִּים, וְלֹא לְהִנּוֹת מִהֵן, וְלֹא
לְהִתְרַפֵּא בָהֶן. שְׂאֵסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם
שֶׁלֹּא עָרִיד.

רַבִּי אֲבָא פָתַח, (תהלים פו) פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנֵי תִנָּה עִוְדֶיךָ
לְעַבְדֶּיךָ. פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנֵי, וְכִי לֹא הִיָּה לוֹ
לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם יָפָה בְּדוֹד, שֶׁהוּא אוֹמֵר
פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנֵי? אֵלָּא בָּךְ שְׁנִינּוּ, דְּדוֹד אַחֲרֵי יֵשׁ
לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְמַנֶּה עַל כַּמָּה אוֹכְלוּסִים
עֲלִיוָנִים וּמַחֲנוֹת. וּבְשִׁרְוֹצָה תְּקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, מִסְתַּכֵּל בְּדוֹד תְּהִיָּה, וּמֵאִיר לוֹ
פְּנִים, וְהוּא מֵאִיר לְעוֹלָמוֹת וְחָם עַל הָעוֹלָם.

וַיִּפְּיוּ שֶׁל תְּדוֹד תְּהִיָּה מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, רֵאשׁוּ
גְּלִגְלֹת זָהָב שְׁנַרְקָמָה בְּשִׁבְעָה תְּכֵשִׁיטִי
מִיָּנִים שֶׁל זָהָב, וְחָרִי פְּרִשׁוּתָּהּ. וְחַכִּיבוֹתוֹ שֶׁל
תְּקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנִגְדוֹ, וּמֵרַב אֶתְּכַתּוּ אֵלָיו אָמַר
לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִחְזוֹר עֵינָיו בְּנִגְדוֹ וַיִּסְתַּכֵּל בּוֹ,

מִשׁוֹם שֶׁהֵם יָפִים בְּכָל, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) הַסְּכִי
 עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי וְגו'. הַסְּכִי עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי, שֶׁבְּשָׁעָה
 שֶׁהָעֵינַיִם הִלְלוּ מִסֵּתְכָלוֹת כּוּ בַּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא,
 אֲזִי מֵתְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ חֲצִי בְּלִיִּסְטְרָאוֹת בְּאַהֲבָה
 עֲלִיוֹנָה, וּמִגִּדְלֵי הַשְּׁלֵהֲבֵת שֶׁל הָאֲהָבָה הָעֲלִיוֹנָה
 אֵלָיו, אָמַר הַסְּכִי עֵינֶיךָ מִנְּגִדִי, סוֹכְכִי עֵינֶיךָ לְצַד
 אַחַר מִמֶּנִּי, שֶׁהֵם שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשֵׁלֵהֲבוֹת אֲהָבָה.
 וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּדוֹד, (שמואל א טו) וְהוּא אֲדַמְנִי עִם יָפָה
 עֵינַיִם וְטוֹב רֵאִי. וּבְשִׁבִיל אוֹתוֹ דָּוִד עֲלִיוֹן הִנָּאָה,
 אֲהָבָתוֹ וְתִשׁוּקָתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא לְהַדְבִּק
 עִמּוֹ, אָמַר דָּוִד פִּינָה אֵלַי וְחַנּוּנִי.

כָּמוֹ זֶה, (בראשית כו) וַיֹּאמֶר רֵאִה רֵיחַ בְּנֵי כְרִית שְׂדֵה
 אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ ה'. מִשְׁמַע שֶׁנִּכְנָס עִם יַעֲקֹב בֵּן
 עֶדֶן, שֶׁהוּא שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְדוּשִׁים. וְכִי אֵיךְ
 יְכוּל בֵּן עֶדֶן לְהִכָּנֵס עִמּוֹ, שֶׁחֲרִי בֵּן עֶדֶן כְּפָה הוּא
 גְּדוֹל כְּרַחֵב וּבְאֲרֵךְ, כְּפָה מֵינִים שֶׁל כְּתִים עֲלִיוֹנִים
 קְדוּשִׁים, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, מְדוּרִים עַל מְדוּרִים יֵשׁ

שָׁם?

אֵלֶּא גַּן אַחַר עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ יֵשׁ לְקְדוֹשׁ פְּרוּף הוּא,
 וְאוֹתוֹ הִגָּן הוּא אֶהְבֶּתוּ, וְנִדְבַק בּוֹ, וְיֵאִינּוּ
 שְׁמוֹר אֵלֶּא לְקְדוֹשׁ פְּרוּף הוּא לְבָדוּ, שֶׁהוּא נִכְנָם
 בּוֹ. וְזֶה הוֹרִישׁ תְּקֵדוֹשׁ פְּרוּף הוּא לְהַפְּצִיא תָּמִיד
 עִם הַצְּדִיקִים, וְכֹל שָׁכֵן לְהַפְּצִיא בּוֹ עִם יַעֲקֹב, וְזֶה
 מֵה שְׂוִמֵן לוֹ תְּקֵדוֹשׁ פְּרוּף הוּא לְהַפְּצִים עִמּוֹ לְסִיע
 לוֹ.

כְּמוֹ כֵּן, (שם כח) אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי
 יִצְחָק הָאָרֶץ וְגו'. שְׂנִינּוּ, מְלִמֵּד שְׁנֵתִקְפֹּלָה לוֹ
 אָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אַרְבַּע מֵאוֹת
 פָּרְסָה עַל אַרְבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה, אֵיךְ נִעְקְרָה
 מִמְּקוֹמָה וַיֵּשְׁבָה תַּחְתֵּינוּ? אֵלֶּא אָרֶץ אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה
 קְדוֹשָׁה יֵשׁ לְקְדוֹשׁ פְּרוּף הוּא, וְנִקְרָאת אָרֶץ
 יִשְׂרָאֵל. וְהִיא תַּחַת וְרַגְלַת יַעֲקֹב שְׁעוֹמֵד עָלֶיהָ,
 וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ תְּקֵדוֹשׁ פְּרוּף הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁבִיל
 אֶהְבֶּתֶם, לְדוֹר עָפָם וּלְהִנְהִיג אוֹתָם וּלְהִגִּין עֲלֵיהֶם
 מֵהַכֹּל, וְנִקְרָאת אָרֶץ חַיִּים.

בַּא רְאֵה, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵם בוֹ וְנִפְשׁוּ רְחוּקָה
 מִמֶּנּוּ. וְמָה בָּמָה שְׂאוֹהֵב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָסוּר
 לְהִסְתַּכֵּל בוֹ - בָּמָה שֶׁרְחוּק עַל אַחַת בָּמָה וְכַמָּה.
 שְׂבֵא רְאֵה, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בַּקִּשְׁת, מִשּׁוֹם
 שֶׁהִיא מֵרָאֵה שֶׁל דְּיוֹקָן עֲלִיּוֹן. אָסוּר לוֹ
 לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹת הַבְּרִית שְׁלוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
 רוֹמֵז לְצַדִּיק שֶׁל עוֹלָם. אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל
 בְּאַצְבָּעוֹת הַכַּהֲנִים בְּשָׁעָה שְׂפוֹרְשִׁים יְדֵיהֶם,
 מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁם שְׂרוּי כְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וְמָה
 בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן ^(דף פד ע"ב) אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל -
 בְּמָקוֹם טָמֵא רְחוּק לֹא כָּל שָׁבֵן. מִשּׁוֹם כֶּה, אֵל
 תִּפְנוּ אֵל הָאֱלִילִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְמָה
 לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם אָסוּר - לְעַבֵּד אוֹתָם אוֹ לַעֲשׂוֹת
 אוֹתָם עַל אַחַת בָּמָה וְכַמָּה.

וּמִשּׁוֹם כֶּה, אֵל תִּפְנוּ אֵל הָאֱלִילִים. כָּאֵן בַּא
 לְהוֹתִיר אֶת יִשְׂרָאֵל כְּבָרָא שׁוֹנָה, כְּנֶגֶד
 לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פָּנָי. וְאֱלֹהֵי
 מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם, כְּנֶגֶד לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל

אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כְּנֶגֶד אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ - אִישׁ אָמוֹ
 וְאָבִיו תִּירָאוּ. כְּנֶגֶד כִּבֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ -
 וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ.
 לֹא תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֶר - לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה'
 אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. לֹא תִגְנוּבוּ - לֹא תִגְנוּב. וְלֹא תִבְחָשׁוּ
 - וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ, לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד
 שָׁקֶר. מוֹת יוֹמַת הַנֶּאֱפֵף וְהַנֶּאֱפֵת - לֹא תִנְאָף. לֹא
 תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ - לֹא תִרְצַח. וְחֵרֵי פִרְשׁוֹתַי, וְעַל
 בֵּן כָּלֵל הַתּוֹרָה בַּפְּרָשָׁה הַזֹּאת.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, בְּרֵאשׁוֹנָה - אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכוֹר
 אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. לֹא תִשָּׂא. לֹא תִרְצַח. לֹא
 תִנְאָף. לֹא תִגְנוּב. בְּלִשׁוֹן יְחִיד. וְכֹאן - אֲנִי ה'
 אֱלֹהֵיכֶם. אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי
 תִּשְׁמְרוּ. אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹהִים. בְּלִשׁוֹן רַבִּים.
 אֲלֵא בֵּא רֵאָה, מִיּוֹם שִׁחִיּוֹ יִשְׂרָאֵל מְצוּיִים בְּעוֹלָם,
 לֹא נִמְצְאוּ לְפָנַי תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּלֵב אֶחָד
 וּבְרָצוֹן אֶחָד כְּמוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שִׁעְמָרוּ בְּהַר סִינַי,
 וְעַל בֵּן כָּלֵל נֶאֱמַר בְּלִשׁוֹן יְחִיד. אַחַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים,
 שִׁחִיּוֹ לֹא נִמְצְאוּ כָּל כֶּךָ בְּאוֹתוֹ תְּרָצוֹן.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶּן
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא חָמִינָא, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי
 חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֵה אַחַת, יָשְׁבוּ תַּחַת
 אֵילָן אֶחָד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אֶחָד יֹאמֶר דְּבַר
 תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (הושע יג) וְאַנְכִי ה'
 אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא יָדָע. לֹא
 כָּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲלֵא אֲנֹכִי
 ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְכִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה
 לָהֶם לְמִלָּה, וְלֹא מִקֶּדֶם לָבֵן? וְהֲרִי פָתוּב (בראשית לה)
 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו הִסְרוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנִּבְכָּר אֲשֶׁר
 בְּתַבְכְּכֶם, וּכְתוּב וְנִקְוָמָה וְנִנְעָלָה בֵּית אֵל, וְאַתָּה
 אָמַרְתָּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם!?

אֲלֵא, מִיּוֹם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם, לֹא הִכִּירוּ אֶת
 כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַק בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ בְּאוֹתָהּ עֲבוּדָה קָשָׁה וְצָוָחוּ בְּנִגְדּוֹ,
 וְלֹא שָׁנוּ מִנִּימוּסֵיהֶם לְעוֹלָמִים. וְשָׁם נִבְחָנוּ
 הָאֲבוֹת, בְּזָהָב מִתּוֹךְ הַפֶּסֶלֶת (בְּחַתּוּף הַזֶּהָב מִתּוֹךְ הַשְּׁלֵחָבֶת).
 וְעוֹד, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּכָל יוֹם כַּמָּה כְּשָׁפִים, כַּמָּה
 מִיָּנִים רָעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְלֹא סָטָן מִן

הַדָּרֶךְ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. וְאִף עַל גַּב שְׂלֵא הָיוּ
מִבְּרִים כָּל כֶּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֵלֶּא הָיוּ הוֹלְכִים אַחַר מְנַהֲגֵי אַבּוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן רָאוּ בַּמָּה נַפְסִים וּבַמָּה גְבוּרוֹת, וְלָקַח
אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַבְדוּתוֹ. וּמִשּׁוּם
שֶׁכָּלֶם רָאוּ בַּמָּה נַפְסִים וְאוֹתוֹת בְּעֵינֵיהֶם, וְכָל
אוֹתָם נַפְסִים וּגְבוּרוֹת, אָמַר וְאֶנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאָרֶץ
מִצְרַיִם. שֵׁשׁ הָיָה כְּבוֹדוֹ בְּהַתְנַלּוֹת. וְהַתְנַלָּה
עֲלֵיהֶם עַל הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן פְּנִים
בְּפְנִים. שְׂלֵא תֹאמְרוּ שֶׁאֵלֹהֵי אַחַר הוּא שְׂדֵבֵר
עַמּוּנו, אֵלֶּא אֲנִי הוּא שְׂרָאֵיְתֶם בְּאָרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי
הוּא שְׂחַרְגַּתִּי אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם בְּאָרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי
הוּא שֶׁעָשִׂיתִי כָּל אוֹתוֹן עֶשֶׂר מִכּוֹת בְּאָרֶץ מִצְרַיִם.
וּמִשּׁוּם כֵּן, וְאֵלֵהִים זוּלָּתִי לֹא תִדַּע, שְׂלֵא תֹאמְרוּ
שֶׁאַחַר הָיָה, אֵלֶּא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פָּתַח, לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל וְלֹא
תִלְוֶן פְּעֻלַּת שְׂכִיר עַד בִּקְרוּ. לָמָּה לֹא תִלְוֶן
פְּעֻלַּת שְׂכִיר? אֵלֶּא מִכָּתוּב אַחַר נִשְׁמָע, שְׂפָתוֹב

(דברים כד) בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ
 כִּי עָנִי הוּא וְיֵאלֹוּ הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תִבּוֹא
 עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ, הַזֹּהָר שְׁלֹא תִתְכַּנֵּם בְּגִלְלוֹ מִן הָעוֹלָם
 מִדָּם יִגִּיעַ וּמִנֶּדֶךְ לְהִתְכַּנֵּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת יב) עַד
 אֲשֶׁר לֹא תִחַשְׁףַּה־שֶׁמֶשׁ וְגו'. מִכָּאן לְמִדְּנוּ דְּבַר
 אַחֵר - מִי שֶׁמִּשְׁלִים לְנַפְשׁוֹ הָעָנִי, אֶפְלוֹ (דף פה ע"א)
 שֶׁהִגִּיעוּ יָמָיו לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִשְׁלִים לְנַפְשׁוֹ וְנוֹתֵן לוֹ יוֹתֵר חַיִּים.

לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר. בֹּא רֵאֵה, מִי שֶׁנֹּטֵל אֶת
 שְׂכָר הָעָנִי, כְּאִלּוֹ נֹטֵל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת שְׁל
 אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ. הוּא הַקְּטִין אֶת נַפְשָׁם - תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִקְטִין אֶת יָמָיו וּמִקְטִין אֶת נַפְשׁוֹ מֵאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם. שְׂחָרֵי כָּל אוֹתָם הַהֶבְלִים שִׁיּוּצָאִים מִפִּי
 כָּל אוֹתוֹ חַיִּים, כֵּלָם עוֹלִים לְפָנָי תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְעוֹמְדִים לְפָנָיו, אַחֵר כִּדְ עוֹלָה נַפְשׁוֹ וְנַפְשׁוֹת
 בְּנֵי בֵיתוֹ, וְעוֹמְדִים עִם אוֹתָם הַהֶבְלִים שֶׁל פִּי.
 וְאוֹ, אֶפְלוֹ נִגְזַר עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ כְּמָה יָמִים וְכְמָה
 טוֹבוֹת, כֵּלָם נִעְקָרִים מִמֶּנּוּ וּמִסְתַּלְּקִים מִמֶּנּוּ.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁנִּפְשׁוֹ אֵינָה עוֹלָה לְמַעְלָה,
 וְהֵינּוּ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי אֲבָא: תִּרְחֹמֶן
 יִצְיִלְנוּ מֵהֶם וּמַעְלָבוֹנָם. וּפְרָשׁוּהָ, אִפְלוּ שֶׁהוּא
 עֲשִׂירָה, וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נִפְשׁוֹ דְּוָקָא, אִפְלוּ
 מִכָּל אָדָם גַּם כֵּן, וְכָל שָׂכֵן עֲנִי. וְהֵינּוּ מַה
 שֶׁתִּיהָ עוֹשָׂה רַב הַמְנוּנָא, כְּשֶׁתִּיהָ אוֹתוֹ שְׂכִיר
 מִסְתַּלֵּק מִעֲבוֹדָתוֹ, תִּיהָ נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ וְאוֹמֵר
 לוֹ: מַל אֶת נַפְשֶׁךָ שֶׁהִפְקַדְתָּ בְּיָדִי, מַל אֶת
 פְּקֻדוֹתֶיךָ.

וְאִפְלוּ אָמַר יְהִי בְּיָדְךָ, שְׂאֵנִי (לא) רוֹצֵה לְוֹתֵר עַל
 שְׂכָרִי - לֹא תִּיהָ רוֹצֵה. אָמַר: פְּקֻדוֹן שֶׁל
 גּוֹפֶה לֹא רְאוּי לְהֵיוֹת מִפְּקֻד בְּיָדִי, כֹּל שָׂכֵן פְּקֻדוֹן
 הַנִּפְשׁ, שֶׁתִּירִי פְּקֻדוֹן הַנִּפְשׁ לֹא נִתֵּן אֵלֶּא לְקַדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׂפָתוֹב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי.
 אָמַר רַבִּי תִּיבָא, וּבְיַד אַחַר מִתֵּר. אָמַר לוֹ, אִפְלוּ
 בְּיָדוֹ, אַחַר שְׁנֵיתָן.

כְּתוּב לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר, וְכְתוּב וְלֹא תִבּוֹא
 עֲלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. אֵלֶּא תִירִי פְּרָשׁוּהָ, אֲבָל בֵּא

ראה, אינן לך יום ויום שלא שולט בו יום אחר
 עליון. ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו
 יום, כמי שפונגם את אותו יום עליון. ומשום כך
 ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש. וזה
 שנאמר לא תלין, משום שנפשו לא עולה, ועולה
 אותה נפש העני ושל אנשי ביתו, כמו שנתבאר.
 רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל
 חרש ולפני עור וגו'. פסוק זה כמשמעו,
 אבל מפרשה זו בלה למדנו מנחה דברים אחרים,
 וכלם תלויים זה בזה. בא ראה, מי שמקלל את
 חברו, והוא לפניו, ומביש אותו, כאלו שפך את
 דמו, וחרו בארנו. ופסוק זה כשאינן חברו עמו,
 והוא קלל אותו, אותו הדבור עולה.

שאינן לך דבור ודבור שיוצא מפיו שאינן לו קול.
 אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי
 חבלה מתחברים לאותו הקול, עד שעולה ומעיר
 את התהום הגדול, כמו שבארנו, וכמה הם

שְׁמַתְעוֹרְרִים עַל הָאָדָם. אוֹי לְמִי שְׁמוּצִיא דְּבַר רַע
מִפִּי, וַחֲרֵי פִרְשׁוּהָ.

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, כְּמִשְׁמָעוֹ. וּפִרְשׁוּהָ,
בְּמִי שְׁנוֹרָם לְאַחַר לְחַטָּא. וְכֵן מִי שְׁמַכָּה
אֶת בְּנוֹ הַגְּדוֹל. וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְגו', בְּמִי שְׁלֹא
הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה, (כְּמוֹ שְׁנַיִמַר) שְׁפַתּוֹב (מִשְׁלֵי ז) כִּי
רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וְעַצְמִים כָּל הַרְגִיתָ. וְזֶה עֲבַר,
מִשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, מִשׁוּם שְׁהַכְשִׁיל
אֶת חֲבֵרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

שְׁשִׁנִּינוּ, מִי שְׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה וּמִי
שְׁמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרֵאוֹי, יֵשׁ לוֹ תָמִיד
חֶלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁאֹתוֹ דְּבַר הַתּוֹרָה
שְׁהוּצִיא מִפִּי, הוֹלֵךְ וּמִשׁוּמַט בְּעוֹלָם, וְעוֹלָה
לְמַעְלָה. וּכְמָה עֲלִיּוֹנִים קְדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עִם
אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְעוֹלָה בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְעַטֵּר בְּעִטְרָה
קְדוֹשָׁה, וְרוּחֵן הַנְּהַר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שׁוֹפֵעַ
וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמִתְקַבֵּל בּוֹ וּנְשָׂאֵב לְתוֹכוֹ, וּמִתְעַנֵּג
(וּנְפֵעַ) סְבִיב אוֹתוֹ הַנְּהַר, הָעֵץ הָעֲלִיּוֹן. וְאִזּוֹ שׁוֹפֵעַ

ויוצא אור עליון ומתעטר עם אותו אדם כל יום,
כמו שנתבאר.

ומי שעוסק בתורה ולא משתדל בה בדרך
אמת (דף פה ע"ב) ובדרך ישרה, אותו הדבר עולה
וסוטה בדרכים, ואין מי שיתחבר עמו, והכל
דוחים אותו החוצה, והולך ומשויטט בעולם ולא
ימצא מקום. מי גרם לו את זה? אותו שהסטה
אותו מדרך הישר. זהו שכתוב ולפני עור לא תתן
מכשול. ומשום כך כתוב, ויראת מאלהיך אני ה'.

ומי שתשוקתו לעסק בתורה ולא מוצא מי
שילמד אותו, והוא באהבת התורה לומד
אותה, ומגמגם בה בגמגום שאינו יודע - כל דבור
ודבור עולה, והקדוש ברוך הוא שמח באותו דבור
ומקבל אותו, ונוטע אותו סביב אותו הנחל,
ונעשים מאותם דבורים עצים גדולים, ונקראים
ערבי נחל. זהו שכתוב (משלי ה) באהבתה תשגה
תמיד.

וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים פו) הוֹרֵנִי ה' דְּרָכֶיךָ אֱהִלְךָ
 בְּאַמְתֶּךָ. וְכָתוּב (שם כז) וְנִתְּנִי בְּאֶרֶח מִישׁוֹר
 לְמַעַן שׁוֹרְרֵי. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שְׂוִדְעִים אֶת דְּרָכֵי
 הַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נוֹמְעִים
 עֲצֵי חַיִּים לְמַעַלָּה, שֶׁכֻּלָּם רְפוּאָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ
 כָּתוּב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֱמֶת הִיִּתָּה בְּפִיָּהּ. וְכִי יֵשׁ
 תּוֹרָה שְׂאִינָה אֱמֶת? בֵּן, כִּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, שְׂמוֹרָה מִי
 שְׁלֵא יוֹדֵעַ, וְאִינוּ אֱמֶת, וְאוֹתוֹ שְׁלוֹמֵד מִמֶּנּוּ, לוֹמֵד
 דְּבַר שְׂאִינוּ אֱמֶת. וּמִשׁוּם כֶּךָ כָּתוּב, תּוֹרַת אֱמֶת
 הִיִּתָּה בְּפִיָּהּ.

וְעַם כָּל זֶה, צָרִיךְ אָדָם לְלַמֵּד דְּבָרֵי תּוֹרָה מִכָּל
 אָדָם, אֲפִלוּ מִמֵּי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ. מִשׁוּם שֶׁעַל בֵּן
 יִתְעוֹרֵר בַּתּוֹרָה, וַיָּבֵא לְלַמֵּד מִמֵּי שְׂוִדְעַי, וְאַחַר כֶּךָ
 נִמְצָא שֶׁהוֹלֵךְ בַּתּוֹרָה בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. בֵּא רֵאָה,
 יִשְׁתַּדֵּל אָדָם בְּעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ אֲפִלוּ
 שְׂאִין עוֹשֶׂה לְשִׁמָּה, שְׂמֵתוֹךְ שְׁלֵא לְשִׁמָּה בֵּא
 לְשִׁמָּה.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח בַּפְּסוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, לֹא תַעֲשׂוּ
 עוֹל בַּמִּשְׁפָּט וְגו'. לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט,
 בַּמִּשְׁמָעוֹ. אֲבָל חֲרִי נֹאמַר, שְׂבַפְרָשָׁה הוּוּ יֵשׁ בָּהּ
 דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְנִכְבְּדִים בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה. מִסּוּף
 הַפְּסוּק הַזֶּה מִשְׁמָע, שְׂכַתוֹב בְּצֶדֶק תִּשְׁפָּט עַמִּיתְךָ.
 בֹּא רֵאא, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן כָּאֵן - מִשְׁפָּט וְצֶדֶק. מַה
 בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֶּא אֶחָד רַחֲמִים וְאֶחָד דִּין, וְזֶה
 מִתְבַּשֵּׂם עִם זֶה.

בְּשִׁמְתֵּעוֹרֵר צֶדֶק, הוּוּ דִין אֶת הַכֹּל בְּאֶחָד,
 שְׂאִין בּוֹ רַחֲמִים וְלֹא וַתְּרַנּוֹת.
 בְּשִׁמְתֵּעוֹרֵר מִשְׁפָּט, יֵשׁ בּוֹ רַחֲמִים. יְכוּל יִתְּיָה הַכֹּל
 בַּמִּשְׁפָּט? בֹּא הַכְּתוּב וְאֹמַר, בְּצֶדֶק תִּשְׁפָּט
 עַמִּיתְךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂצֶדֶק לֹא דִן אֶת זֶה
 וְעוֹזֵב אֶת זֶה, אֵלֶּא כֹּלָם בְּאֶחָד בְּמִשְׁקָל אֶחָד. כְּמוֹ
 בֵּן, לֹא תִשָּׂא פָּנָי דָּל וְלֹא תִתְדַר פָּנָי גְּדוּל, אֵלֶּא
 כֹּלָם בְּמִשְׁקָל אֶחָד, בְּצֶדֶק. יְכוּל יִתְּיָה הַכֹּל בְּצֶדֶק
 בְּלִבְדוּ? בֹּא הַכְּתוּב וְאֹמַר תִּשְׁפָּט, שְׂצֶדֶק לְתַבַּר
 אוֹתָם בְּאֶחָד שְׂלֹא יִמָּצֵא זֶה כְּלִי זֶה, וְזוֹהֵי שְׂלִמּוֹת
 תְּדִין.

וְכָל כֶּף לְמַה? מִשּׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצַּיִן
 שָׁם. וּמִשּׁוּם כֶּף צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶת הַדִּין.
 כְּמוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁלּוֹ מִמַּשׁ עוֹשֶׂה
 לְמַעְלָה. וּבֹא רְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁם כִּסֵּא
 שֶׁל דִּין בְּשַׁעַת שְׁיוֹשְׁבֵים הַדַּיָּנִים, זֶהוּ שְׂכַת־טוֹב
 (תהלים ט) כּוֹנֵן לְמִשְׁפַּט כִּסֵּאוֹ. וּמִשָּׁם נִתְקַן כִּסֵּאוֹ
 שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי הוּא הַכִּסֵּא? אֵלּוּ
 הֵם צֶדֶק וּמִשְׁפָּט. זֶהוּ שְׂכַת־טוֹב (שם פט) צֶדֶק
 וּמִשְׁפָּט מְכוּן כִּסֵּאָךְ. וּמִי שֹׁדֵן דִּין, צָרִיךְ לָדוֹן
 (לְשִׁבְתָּה) בְּכִסֵּא הַמִּלֻּךְ. וְאִם פּוֹגֵם אֶחָד מֵהֶם, כָּאֵלּוּ
 פָּגַם אֶת כִּסֵּא הַמִּלֻּךְ. וְאִזּוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִסְתַּלֵּק מִבֵּין הַדַּיָּנִים, וְלֹא עוֹמֵד בְּדִינֵיהֶם. וּמָה
 אוֹמֵר? (שם יב) עֲתָה אָקוּם יֹאמֵר ה' וְגו'. וְרוּחַ
 הַקְדוּשׁ אוֹמְרָתָה, (שם נז) רוּחָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

רַעֲיָא מַהִימְנָא

לֹא תִשָּׁנָא אֶת אַחִיךָ בְּלִבְכֶךָ הוֹכַחַת תּוֹכִיחַ אֶת
 עַמִּיתְךָ וְגו'. מִצְוָה זוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת אוֹתוֹ
 שְׂחַטָּא לְהִרְאוֹת לוֹ אֶתְהַבַּת רַבָּה, שְׂאוּהֵב אוֹתוֹ, כִּדִּי

שְׁהוּא לֹא יַעֲנֶשׁ. שְׁתֵּרִי כְּתוּב בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהַב ה' יוֹכִיחַ. וְכִמוֹ שְׁעוֹשֶׂה הַקִּדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּמוֹכִיחַ אֵת מִי שְׂאֵהֵב אוֹתוֹ, כִּדְ יִלְמַד
 אָדָם מֵאוֹתָהּ הַדָּרָךְ וַיּוֹכִיחַ אֵת חֲבֵרוֹ. בְּמַה מוֹכִיחַ
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם? הוּא מוֹכִיחוֹ
 בְּאַהֲבָה בִּסְתֵר. אִם יִקְבֹּל אוֹתוֹ - יִפְתָּה. וְאִם לֹא
 מוֹכִיחוֹ בֵּין אוֹהֲבָיו, אִם יִקְבֹּל - יִפְתָּה, וְאִם לֹא -
 מוֹכִיחוֹ בְּגִלּוּי לְעֵינַי כָּל. אִם יִקְבֹּל - יִפְתָּה. וְאִם לֹא
 - יִמְנִיחַ אוֹתוֹ וְלֹא מוֹכִיחַ אוֹתוֹ, וְעוֹזֵב (דף פו ע"א) אוֹתוֹ
 שְׂיִלֵךְ וַיַּעֲשֶׂה אֵת רְצוֹנוֹ.

בְּרֵאשׁוֹנָה מוֹדִיעָה לוֹ בִּסְתֵר, כִּדְ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ
 וְלַעֲזֹר אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִכִּיר כּוֹ כֵּן אָדָם.
 וְזֶה הוּא בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. אִם מְקַבֵּל - טוֹב, וְאִם לֹא
 - מוֹדִיעַ לוֹ בֵּין אוֹהֲבָיו. בְּזִמְנֵי שְׁחִכְתֵּן הַגְּדוֹל הָיָה
 בְּעוֹלָם, נָתַן לוֹ מַחֲלָה בְּמִשְׁתּוֹ, וּכְאִו אוֹהֲבָיו שָׁלַח
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמוֹדִיעִים לוֹ, שְׂאֵם יֵשׁ כּוֹ
 חוֹבָה שְׂיָשׁוּב מִמֶּנָּה וַיַּעֲזֵב בְּדַבְּרָיו. אִם מְקַבֵּל -
 מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מוֹכִיחַ אוֹתוֹ בְּגִלּוּי, בְּמִמּוֹנּוֹ,
 בְּבִנְיוֹ, שְׂכַלְמֵם מְדַבְּרִים עֲלָיו וַיִּבּוֹאוּ אֵלָיו. אִם

מִקְבֵּל - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - מִתִּיר לוֹ קוֹנֵו לַעֲשׂוֹת
 רְצוֹנֵו, וְלֹא מִחֲזִיק בּוֹ לְעוֹלָמִים. כְּגוֹן זֶה צָרִיךְ לוֹ
 לְהוֹכִיחַ לְחֻבְרוֹ כְּרֵאשׁוֹנָה בַּפֶּתַח, וְאַחַר כֵּךְ בֵּין
 אוֹהֲבָיו, וּלְבִסוּף בְּגֵלוֹי. מִכָּאן וְהִלָּאָה יַעֲזֹב לוֹ
 וַיַּעֲשֶׂה כְרֵצוֹנֵו.

וְעַל זֶה כָּתוּב הוֹכַח תּוֹכִיחַ. הוֹכַח - בַּפֶּתַח,
 שְׁלֹא יֵדַע בּוֹ כֵּן אָדָם. תּוֹכִיחַ - בֵּין חֻבְרָיו
 וְאוֹהֲבָיו. אֵת עֲמִיתֶךָ - בְּגֵלוֹי. וְעַל כֵּן לֹא כָּתוּב
 כְּרֵאשׁוֹנָה תּוֹכִיחַ, אֲלָא הוֹכַח. וְעוֹד הוֹכַח - אִם
 הוּא אָדָם שְׂיִתְבַּיֵּשׁ, לֹא יֵאמַר לוֹ וְלֹא יוֹכִיחַ
 אוֹתוֹ אֲפֹלוּ בַּפֶּתַח, אֲלָא יֵאמַר לְפָנָיו כְּמִי
 שְׂמִסְפָּר בְּדַבָּרִים אַחֲרַיִם. וּבְתוֹךְ אוֹתָם דְּבָרִים
 יִזְכִּיר מִי שְׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ תַחֲטָא הוּא כְּךָ וְכָךְ, כִּדִּי
 שְׁהוּא יֵדַע כְּעֲצָמוֹ וַיַּעֲזֹב אֵת אוֹתוֹ תַחֲטָא. וְעַל
 כֵּן הוֹכַח. וְאִם לֹא - תּוֹכִיחַ. וְאַחַר כֵּךְ אֵת
 עֲמִיתֶךָ - בְּגֵלוֹי. מִכָּאן זֶה הִלָּאָה - וְלֹא תִשָּׂא עֲלָיו
 תַּחֲטָא.

דָּבָר אַחֵר וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא - שְׁחֵרֵי בֵּינוֹן
 שְׂאֵדָם מוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ וּמְזַדְמֵן לְהוֹכִיחוֹ
 בְּנִלוֹנִי, לֹא יַעֲלֶה לְפָנָיו אוֹתוֹ חֲטָא שְׁעֵשָׂה, שְׂאֵסוּר
 לוֹ וְדַאי, אֵלֶּא יֹאמֵר סְתָם, וְלֹא יַעֲלֶה עָלָיו אוֹתוֹ
 חֲטָא בְּנִלוֹנִי, וְלֹא יִרְשֵׁם עָלָיו חֲטָא. שְׁחֵקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חֵם עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם אֲפֵלוֹ בְּרָשָׁעִים. (עד כאן
 רעיא מהימנא).

פְּתַח וְאָמַר, וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְגו'. וַיְהִי קוֹל
 הַשֹּׁפָר, כָּאֵן נֶחֱלְקוּ סְפָרֵי הַקְּדֻמוֹנִים וְכו',
 עַד שְׂכָאוּ רַבֵּי אַבָּא וְרַבֵּי יְהוּדָה, וְהוֹדוּ לְרַבֵּי אֲחָא.
 קָמוּ. עַד שְׁחֵיו הוֹלְכִים, אָמַר רַבֵּי אֶלְעָזָר, לֹא
 תִלְךְ רַבִּיל בְּעַמִּיךָ, לֹא תִשְׁנֵא אֶת אַחִיךָ,
 לֹא תִקָּם וְלֹא תִטַּר. הֵרִי בַּאֲרֵנוּ אוֹתָם, וְכֻלָּם
 הִתְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם הַחֲכָרִים. אֲבָל נֹאמַר דָּבָר
 בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת. פְּתוּב אֶת חֻקְתֵי תִשְׁמְרוּ, בְּהַמְתִּיק לֹא
 תִרְבִּיעַ כְּלָאִים, שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים, וּבְגָד
 כְּלָאִים שְׁעִטְנוּ לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדֵי נֶאֱמַר ה' וְעַבְדֵי
 אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ וְתִאֱמִינוּ וְגו'.

אַתֶּם עַדֵי, אֵלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְשָׁנִינוּ, אֵלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
 וְאֶרֶץ, שְׁכַת־טוֹב (דברים ה) הַעִידֵתִי בְכֶם הַיּוֹם אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִים אֵלֹהֵי
 עַל אֵלֹהֵי, וְשָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְהַכֹּל עַדִים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדֵי
 אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי - זֶה יַעֲקֹב, שְׁכַת־טוֹב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
 לִי עַבְדֵי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶת־פֶּאֶר, וְכַתוּב
 אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וַיֵּשׂ אֲזַמְרִים, זֶה דָּוִד. וְנִקְרָא
 דָּוִד עַבְדֵי, שְׁכַת־טוֹב (שם לו) לְמַעַן וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדֵי
 אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הַעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וְתִאֱמִינוּ לִי וְתִבְנִינוּ כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה
 מט). מַה זֶה כִּי אֲנִי הוּא? שְׁהַתְרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ
 דָּוִד וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מִמָּוֶשׁ. לְפָנַי לֹא
 נּוֹצֵר אֵל, שְׁשָׁנִינוּ, קָרָא תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב
 אֵל, שְׁכַת־טוֹב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.
 תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכַת־טוֹב
 לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה. וּמִשּׁוֹם כֵּן אֲנִי

הוא, הכל, כמו שנאמר. ואחרי לא יהיה, שהרי
 דוד נקרא בך, ואין אחריי אחר.

בא ראה, כשנרא הקדוש ברוך הוא את העולם,
 תקן כל דבר ודבר, כל אחד ואחד בצדו,
 ומנה עליהם כחות עליונים. ואין לך אפלו עשב
 קטן בארץ שאין לו כח עליון למעלה. וכל מה
 שעושים עם כל אחד ואחד, (שתי נוסחאות) וכל מה
 שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בחזק של אותו
 הכח העליון שממנה עליו מלמעלה. וכל ההנהגות
 גזורות מן הדין, על דין הם נוסעים, ועל הדין הם
 עומדים. אין מי שיצא ^(דף פו ע"ב) ממקומו החוצה.

וכל הממנים, מיום שנברא העולם, נתמנו
 שליטים על כל דבר ודבר, וכלם
 מתנהגים על הנהגה אחרת עליונה שנוטלים כל
 אחד ואחד, כמו שכתוב (משלי לא) ותקם בעוד
 לילה ותתן מרף לביתה וחק לנערתי. בין
 שנוטלים אותו חק, כלם נקראים חקות, ואותו
 חק שנתן להם בא משמים, ואז נקראים חקות

שָׁמַיִם. וּמִנֵּיִן שָׁבָאִים מִשָּׁמַיִם? שְׁכָתוּב (תהלים פא)
כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.

וְעַל כֵּן כָּתוּב אֶת חֻקְתֵי תִשְׁמְרוּ, מִשׁוּם שְׁכָל
אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנָּה עַל דְּבַר יְדוּעַ פְּעוּלָם,
בְּאוֹתוֹ הַחֵק. מִשׁוּם כִּךְ אָסוּר לְתַחֲלִיף מִיָּנִים
וּלְהַכְנִים מִיָּן בְּמִין אַחֵר, מִשׁוּם שְׁעוּקָר אֶת כָּל
כַּח וְכַח מִמְּקוֹמוֹ, (וּמִכְחִישׁ פְּמִלְאָא שֶׁל מַעְלָה) וּמִכְחִישׁ
אֶת פְּרָסוּם הַמְּלָךְ.

כִּלְאִים, מֵהוּ כִלְאִים? כְּמִי שְׁנוֹתֵן מִיִּשְׁהוּ אַחֵר
בְּבֵית הָאִסוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לז)
אֶל בֵּית הַכֶּלֶא, כִּי לֹא לַעֲשׂוֹת דְּבַר. כִּלְאִים -
מְנִיעָה, שְׁמוֹנֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם הַכּוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂה
שְׁלָחָם. כִּלְאִים - עֲרֻבוּבָיָה, שְׁעוּשָׁה עֲרֻבוּבָיָה כַּכַּח
שְׁלִמְעָלָה וּמִכְחִישׁ אֶת פְּרָסוּם הַמְּלָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וּבְגָד כִּלְאִים שֶׁעָטְנוּ לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כָּתוּב (בראשית ב) וַיַּעַן הַדְּעַת טוֹב וְרָע
לֹא תֹאכַל מִפִּנּוֹ כִּי בְיוֹם אֶכְלֶךָ מִפִּנּוֹ מוֹת
תָּמוּת. וְהָרִי גַתְבָּאָר, שֶׁשָּׁנָה מִצְּנוֹת הַמְּלָךְ, וְהַחֲלִיף

עין חיים, שבו השתלם הכל ובו תלויה האמונה, ונדבק במקום אחר. והרי שנינו, בכל צריך אדם להראות מעשה כמו שלמעלה ולעשות מעשה כמו שצריך. ואם שנה בדבר אחר, הוא משפיע להשרות בו דבר אחר שלא צריך.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושוה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושוה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותה הרוח? הנה אומר, אותו מעשה שחראה בצד אחר.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם באחד. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרשוה. אבל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה כראוי.

(וזה) עוד, דְרָשָׁה צֶמֶר וּפְשָׁתִים - לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּמִי
שֶׁמְחַבֵּר אוֹתָם יַחַד. אֲבָל מִתִּי שׁוֹרָה? בְּשַׁעֲהָ
שֶׁהוּא בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁכֶּתוּב וַתַּעַשׂ בְּחֶפְזָא בְּפִיָּה.
וְצִיצִית, הֲרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁשָּׁם בְּאוֹתוֹ הַכָּלֵל שֶׁל
הַשִּׁלְמוֹת נִמְצָא, וְלֹא עוֹשֶׂה דָבָר. אֲבָל בְּשַׁעֲהָ שֶׁלֹּא
נִמְצָא בְּשִׁלְמוֹת, מִי שֶׁבָּא לְחַבְרָם יַחַד, מְעוֹרָר עָלָיו
רוּחַ שְׂאִינָה צְרִיכָה.

מִי מוֹכִיחַ דָּבָר זֶה? קוֹן וְהַכֵּל מוֹכִיחִים, שְׁוֵה בָּא
בְּצֵד אַחֵר, וְזֶה בָּא בְּצֵד אַחֵר, וּמִשׁוֹם כֵּן
אֵינָנו צְרִיכִים לְחַבְרָם יַחַד. (מִי מוֹכִיחַ דָּבָר זֶה? קוֹן וְהַכֵּל
מוֹכִיחִים) וְקָרְבָּנוֹ שֶׁל קוֹן הִתְרַחַק מִלְּפָנֵי קָרְבָּנוֹ שֶׁל
הַכֵּל.

וְעַל כֵּן, וּבְגֵד כִּלְאִים שֶׁעָטְנוֹ לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. לֹא
יַעֲלֶה עָלֶיךָ סֶתֶם, לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ רוּחַ אַחֶרֶת
לְשֵׁלֵט בָּךְ. וְצָרִיךְ לוֹ לְאָדָם לְהִרְאוֹת מִעֲשֵׂה כָּשֶׁר
כְּמוֹ שְׂרָאוֹי, וּבְאוֹתוֹ מִעֲשֵׂה שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ
קְדוּשָׁה, רוּחַ עֲלִיזוֹנָה, לְהִתְקַדֵּשׁ בּוֹ. בָּא לְהִתְקַדֵּשׁ

- מִקְדָּשִׁים אוֹתוֹ, שְׁכָתוֹב וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיִּיתָם
קְדָשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'.

כָּתוּב וּמַעֲיָן תִּדְעֵת מִזֶּה וְרָע. וְמָה עַל זֶה גָרַם
אָדָם מִיָּתָה בְּעוֹלָם - מִי שְׁמַרְאָה מַעֲשֵׂה
אֲחֵר שְׁלֹא צָרִיךְ עַל אֶחָת פְּמָה וְכַמָּה. שׁוֹר וְחִמּוֹר
מוֹכִיחִים. מֵצֵד זֶה נִקְרָא שׁוֹר, וּמֵצֵד זֶה נִקְרָא
חִמּוֹר. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (דברים כב) לֹא תִחְרַשׁ בְּשׁוֹר
וּבְחִמּוֹר יַחְדָּו. אֵל תַּעֲשֶׂה עֲרֻבוּבֵיהֶם יַחַד, מִשׁוּם
שְׂמִתְעוֹרֵר לְהִתְחַבֵּר הַצֵּד הָאֲחֵר כְּאֲחֵר לְהִרְעֵ
לְעוֹלָם. וּמִי שְׁמַפְרִידֵם, מְרַבֵּה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. אִם
כָּאֵן מִי שְׁמַפְרִיד אוֹתָם בְּאוֹתוֹ גֵּוֹן כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ,
שְׁלֹא נִמְצָא שׁוֹעַ ^(דף פז ע"א) מִזֵּוֹי וְנִזְוֵ כְּאֲחֵר, זֶה אָדָם
שְׁמַרְבֵּה שְׁלוֹם עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

קָרְבָּנוֹ שֶׁל קִיּוֹן הָיָה פְּשׁוּתִים, וְקָרְבָּנוֹ שֶׁל הֶבֶל הָיָה
צָמֵר, לֹא זֶה כְּוָה, וְלֹא זֶה כְּוָה. סוֹד הַדְּבָר
- קִיּוֹן הָיָה כְּלֵאִים, עֲרֻבוּבֵיהֶם שְׂאִינָה נִצְרָכֶת, הַצֵּד
הָאֲחֵר, שְׂאִינֵנו מִיָּנָם שֶׁל אָדָם וְחִוָּה, וְקָרְבָּנוֹ מֵאוֹתוֹ
הַצֵּד הוּא כָּאֵ. הֶבֶל מֵצֵד אֲחֵר שֶׁל אָדָם וְחִוָּה.

וּבְמַעֲיָהּ שֶׁל חֲוָה הִתְחַבְּרוּ שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ.
וּמִשּׁוּם שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד, לֹא בָּאָה מֵהֶם תּוֹעֵלָת
לְעוֹלָם וְנֶאֱבְדוּ.

וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵצֵד שְׁלָהֶם בָּנִים. וּמִי שֶׁמָּרָאָה אֶת
עַצְמוֹ בַּמַּעֲשֵׂה שֶׁל הַחֲבוּר הַזֶּה, מְעוֹרֵר עָלָיו
אֶת אוֹתָם הַצְּדָדִים כְּאַחַד, וְיָכוֹל לְהַנָּזֵק, וְשׂוֹרָה
עָלָיו רוּחַ אַחֲרַת שְׂאִינָה צְרִיכָה. וַיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים
לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה לְהִיּוֹת קְדוֹשִׁים, לְהַמְצִיא
בְּשָׁלוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

כְּתוּב (ויקרא ו) וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנָסֵי בַד יִהְיוּ
עַל בְּשָׂרוֹ, (שם טז) וּבְאַבְנֵי בַד יַחְנֹר. לָמָּה
נִקְרָא בַד, יַחֲדָיִ? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְחַבֵּר אֶת
הַפְּשָׁתִים הַזֶּה עִם אֲחֵר, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב מִדּוֹ
פְּשָׁתִים, אֲלָא בַד, יַחֲדָי.

וְלָמָּה הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְהִתְרַאֲוֹת בְּזוּהָ? אֲלָא לְבוּשֵׁי
הַבַּד הַלָּלוּ צָרִיךְ לְהִתְרַאֲוֹת בָּהֶם עַל מִזְבַּח
הָעוֹלָה, כְּשֶׁהָיָה מְפַנֵּה אֶת הַדָּשָׁן (הַאֲפֵר) שֶׁל דָּשָׁן
הָעוֹלָה, שֶׁתְּרֵי הָעוֹלָה בָּאָה מִהֵצֵד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה

והרהור רע. ומשום כך צריך להראות פהם
 בלבדם, ולא בערבוביה כפי שאמרנו, כדי
 שיתכפרו לאדם כל אותם חטאים שפאים מאותו
 הצד.

וכשנבנים למקדש, המקום ששם נמצאת
 השלמות וכל אותן עבודות
 השלמות, אף על גב שהתחברו, אין לנו פנה
 ענין, כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאו
 והתחברו כל אותם המינים שלמעלה, וכל אותם
 כלי המקדש, נמצאים בו פמה מינים שונים זה
 מזה, וכלם נכללו שם כמו שלמעלה. אשריהם
 ישראל, שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורת
 אמת, תורה של אמונה, ואהב אותם מכל שאר
 העמים עובדי עבודה זרה, שפתוב (מלאכי א) אהבתי
 אתכם אמר ה'.

פתח רבי חייא אחריו ואמר, כי תבאו אל הארץ
 ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעית
 יהיה כל פרי קדש הלולים לה'. כי תבאו אל

הָאָרֶץ, הִרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים. אֲבָל בֹּא רְאֵה, שְׁהִרִי
הָאֵילָן אֵינּוּ עוֹשֶׂה פִּרוֹת, אֶלָּא בְּאֶרֶץ, וְהָאָרֶץ
מוֹצִיָּאָה אוֹתָם וּמֵרָאָה אֶת אוֹתוֹ הַפְּרִי לְעוֹלָם.
וְאֵין הָאָרֶץ עוֹשֶׂה פִּרוֹת אֶלָּא מֵתוֹךְ אוֹתוֹ כִּחַ אַחַר
שְׁמַעְלִיָּהּ, כְּמוֹ שֶׁהִנְקָבָה אֵינָה עוֹשֶׂה פִּרוֹת אֶלָּא
מֵתוֹךְ כִּחַ הַזָּכָר.

וְאוֹתוֹ הַפְּרִי לֹא נִשְׁלָם בְּשִׁלְמוֹת עַד שְׁלֹשׁ
שָׁנִים, וְהַכַּח לֹא נִפְקָד עָלָיו לְמַעְלָה
עַד שְׁנַשְׁתַּלֵּם. אַחַר שֶׁשְׁתַּלֵּם, נִפְקָד עָלָיו
הַכַּח, וְהָאָרֶץ מֵתַתְּקֵנָת בּוֹ. שְׁהִרִי עַד שְׁלֹשׁ
שָׁנִים אֵין הָאָרֶץ מֵתַתְּקֵנָת בּוֹ וְלֹא (נִמְצָאת)
מִשְׁתַּלְּמָת (מֵתַבְּשָׁמַת) (מִסְכִּימָה) עִמּוֹ. אַחַר שֶׁשְׁתַּלְּמוּ
וְהַתְּקֵנוּ כְּאַחַד, אֵין זֶה שְׁלִמּוֹת.

בֹּא רְאֵה, הִנְקָבָה, עַד שֶׁמֵתַעֲבֶרֶת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
פְּרִי מַעִיָּה לֹא נִשְׁלָם. אַחַר שֶׁלָּשָׁה הִרְיוֹנוֹת
הִנְקָבָה מֵתַתְּקֵנָת בְּאוֹתוֹ הַפְּרִי, וּמִסְכִּימִים כְּאַחַד.
אֵין אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא שְׁלִמּוֹת הַכַּל וְהַיְפִי שֶׁל הַכַּל.
אַחַר שֶׁיִּצְא, עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין לוֹ כִּחַ לְמַעְלָה,

שְׁהָרִי אִזּוּ הִיא הַבְּשָׁלָתוֹ. לְוִי נִרְצָה מִהַכֹּל, שְׁלִישִׁי
 לְאִמּוֹ, שְׁהַתְתַּקְּנָה בּוֹ וְהִסְכִּימָה (וְהַתְבַּשְּׂמָה) עִמּוֹ.

אַחֲרַי שְׁלֹשׁ שָׁנִים הַתְּמַנָּה עָלָיו (הַתְּמַנָּה עָלֶיהָ) כַּחַ עֲלִיּוֹן
 לְמַעְלָה, וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי
 קֹדֶשׁ הַלְוִיִּם. מֵהֵן קֹדֶשׁ הַלְוִיִּם? הַשְּׂבָחוֹת לְשִׁבְחַת
 אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד כָּאן. מִכָּאן וְאֵילָךְ סוּד
 הַדָּבָר, שְׂבַשְׂנָה (דף פז ע"ב) הָרְבִיעִית מִזְדוּנָה כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַלּוּלָה אַחַת
 נִמְצְאָתָה, שְׂכַתוֹב קֹדֶשׁ הַלְוִיִּם, הַלּוּלָה וְשִׂמְחָה
 בַּפֶּעַם (בְּזוּנָה) אַחַת.

מֵה זֶה הַשָּׁנָה (הָרְבִיעִית)? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 וְשְׁנֵינֵי, שָׁנָה הָרְבִיעִית זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהִיא עֲמוּד רְבִיעִי לְכִסֵּא, וְהַכֹּל אַחַד, שְׁהָרִי
 אִזּוּ מִזְדוּנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
 וְאִזּוּ הִיא קֹדֶשׁ, וְנִמְצְאָתָה הַלּוּלָה קְדוּשָׁה, (וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִזְדוּנָה עִמָּה) וְאִזּוּ הַחִילּוֹת מִתְּמַנִּים עַל הָעוֹלָם,
 עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בְּרֵאשִׁי לּוֹ. מִכָּאן וְהַלָּאָה כָּלֵם

מִתְבָּרְכִים וּמְתָרִים לְמֵאֲכָל, שְׁחֵרֵי כֹלָם בְּשִׁלְמוֹת
הַכֹּל, בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל מַעֲלָה וּמִטָּה.

וְעַד שֶׁלֹּא נִשְׁלַם כִּכְל מִמִּטָּה וּמִמַּעֲלָה, אֲסוּר
לְאֹכַל מִמֶּנּוּ. וּמִי שֶׁאֹכֵל מִמֶּנּוּ, כְּמִי שֶׁאִין
לוֹ חֶלֶק בְּקִדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא וּבְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, שְׁחֵרֵי
אוֹתוֹ הַפְּרִי עוֹמֵד בְּלִי רֵשׁוֹת עֲלִיזָה קְדוּשָׁה,
שְׂאִינָה שׁוֹרָה עֲלָיו עַד שִׁישְׁתַּלֵּם. וּבְלִי רֵשׁוֹת
פְּחֻתוֹנָה, שְׁחֵרֵי לֹא הִסְכִּימָה (הַתְּבַשְׂמָה) כִּחַ הָאֲרֶץ בּוֹ.
וְאוֹתוֹ שֶׁאֹכֵל מִמֶּנּוּ, מֵרָאֵה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁאִין לוֹ
חֶלֶק לְמַעֲלָה וּלְמִטָּה, וְאִם בִּרְךָ עֲלָיו, זֶה בְּרָכָה
לְבַטָּלָה, שְׁחֵרֵי הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא עַד עַכְשָׁיו לֹא
שׁוֹרָה עֲלָיו, וְאִין בּוֹ חֶלֶק. הִרְחַמְן יִצְיִלְנוּ מֵאוֹתָם
שְׂאִינָם מִשְׁנֵיחִים לְכַבוֹד רַבּוֹנָם.

אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם
כְּתוּב (מְשִׁלֵי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹרֶן נִגְהָ.
מִשׁוֹם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִסְתַּלֵּק הַנְּחָשׁ, שֶׁשָּׂרָה עִם
הַנְּקֵבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וַיָּבֵא הַזָּכָר לְשָׂרוֹת בְּמִקוֹמוֹ

בְּבִרְאשׁוֹנָהּ, וְהַכֹּל יִהְיֶה שָׁלֵם. לְמַדְנֹה, בְּזִמְנֵי שְׂצָדִיק
שׁוֹרָה בְּעוֹלָם וְכוּ', עַד צָדִיק בַּתָּמָר יִפְרָח.

רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח בְּפֶסוּק וְאָמַר, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם.
הֲרִי בְכַמָּה מְקוֹמוֹת פְּרָשׁוּהָ הַחֲבָרִים, וְכָל
הַפְּסוּקִים הִלְלוּ אֶתְרִיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּגִלּוּי.
אֲבָל יֵשׁ לְהַתְעוֹרֵר בְּפֶסוּק הַזֶּה, שְׂכָתוֹב מִפְּנֵי
שִׁיבָה תָקוּם וְגו'. מִפְּנֵי שִׁיבָה, שִׁיבָה שֶׁל הַתּוֹרָה
סֵתָם. תָקוּם, מִכָּאן שְׂצָרִיד אָדָם לְעֹמֵד בְּעֹמְדוֹ (מִכָּאן
שְׂצָרִיד אָדָם לְעֹמֵד) מִלְּפָנֵי סֵפֶר תּוֹרָה, וְכֵן רַב הַמְּנוֹנָא
(יִיבָא) סָבֵא, בְּשִׁתְּיָה רוּאָה סֵפֶר תּוֹרָה, הִיָּה קָם
מִלְּפָנָיו וְאוֹמֵר: מִפְּנֵי שִׁיבָה תָקוּם. (בְּשִׁתְּיָה רוּאָה חֲמִשׁ שָׁל
הַתּוֹרָה, הִיָּה עוֹמֵד מִלְּפָנָיו) (עוֹשֶׂה לוֹ הַדּוֹר) (וְהִיָּה אוֹמֵר: וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן) כְּמוֹ
בֶן צָרִיד אָדָם לְעֹמֵד בְּמְקוֹמוֹ מִלְּפָנֵי תַלְמִיד חֲכָם,
מִשׁוּם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּמְקוֹם (בְּדִיוּקָן) קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן. וְרַמֵּז
לְבַתֵּן הָעֲלִיוֹן (וְכֵאן רַמֵּז לְעֵתִיק) הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיוֹן, שְׂכָתוֹב
וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן, שֶׁהוּא בְּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן,
מִכָּאן רַמֵּז לְתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְרַמֵּז לְתּוֹרָה שְׂבַעֵל

פַּה.

וְעוֹד שְׁנֵינוּ, תְּפֹסוּק הַזֶּה בָּא לְדַרְשָׁה. מִפְּנֵי
 שִׁיבָה תְּקוּם, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בּוֹ הַחֲבָרִים,
 מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם, הַזֹּהִיר אֶת הָאָדָם מִטָּרֵם שִׁיעָלָה
 לְשִׁיבָה שִׁיעָמַד בְּקִיּוּם טוֹב בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 הַחֲדוּר שְׁלוֹ. אֲבָל לְסוֹף יָמָיו אֵין לְאָדָם שְׂבַח כָּל
 כֶּךָ, בְּשָׂחָה זְקֵן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רַע. אֵלֹא
 הַשְּׂבַח שְׁלוֹ בְּשָׂחָה בְּכַחוֹ, וְהוּא טוֹב. וְשָׁלְמָה
 הַמְּלֶךְ צִוּוֹת וְאוֹמֵר, (שם ב) גַּם בְּמַעַלְלָיו יִתְנַכֵּר נֶעֱר
 וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּתוֹב, (קהלת יב) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ
 בְּיָמֵי בְּחוֹרְתֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי (כָּךְ הוּא)
 שֶׁתְּדַרְךְ הוּוּ מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ, וְזוֹהִי דְרָכּוֹ שֶׁל
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים א) כִּי יוֹדַע ה' דְּרָךְ צַדִּיקִים
 וְדְרָךְ רָשָׁעִים תֵּאבֵד. מַה זֶה כִּי יוֹדַע ה'?
 אֵלֹא תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע וּמְשַׁנֵּיחַ עַל דְּרָכֵי
 הַצַּדִּיקִים לְהִיטִיב לָהֶם וּלְהַגִּין עֲלֵיהֶם, וְהוּא הוֹלֵךְ
 לְפָנֵיהֶם לְשֹׁמֵר אוֹתָם. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, מִי שִׁוִּיצָא
 לְדְרָךְ, צָרִיךְ שְׂאוֹתָהּ תְּדַרְךְ תִּהְיֶה דְרָכּוֹ שֶׁל
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁתַּף אוֹתוֹ עִמּוֹ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ

פְּתוּב, כִּי יוֹדַע ה' דְּרָךְ צְדִיקִים וְדְרָךְ רָשָׁעִים
הַנֶּאֱבָר. הִיא מַעֲצָמָה, מִשּׁוֹם שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא (דף פח ע"א) מִכִּיר בְּאוֹתָהּ דְּרָךְ שְׁלָחָם, וְאִינוּ הוֹלֵךְ
עִמָּם.

פְּתוּב דְּרָךְ, וְכַתוּב אֶרֶח. מַה בֵּין זֶה לָזֶה? אֵלֵּא,
דְּרָךְ - שְׂשֵׁאֲר קַרְסְלֵי בְּנֵי אָדָם הָלְכוּ בָהּ.
אֶרֶח - שְׁהוּא נִפְתָּח מִזְמַן מוֹעָט (זֶה אֶרֶח, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(אִיּוֹב ל"ד) וְאֶרֶח לְחִבְרָה עִם פְּעֻלֵי אֲנִי), וְעַל הָאֶרֶח הַזֶּה פְּתוּב,
(מִשְׁלֵי ד') וְאֶרֶח צְדִיקִים כְּאֹר נִגְה הוֹלֵךְ וְאֹר עַד
נִכּוֹן הַיּוֹם. אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ יי' לְעוֹלָם
אֲמֵן וְאֲמֵן. יְמִלּוּךְ יי' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.